

YÚTOE XUÂUM

koyúhoti koeku Jesus

Enepora koyuhópeti, hara yutoxôa fhikau Jesus koéhati Xuâum, po'ínu Teâku. Numíkuxoti itúko itúkovoqe ne Xuâum yoko Teâku. Ápemaka po'i Xuâum, enepone iháxoneti Mbátita ahíkexoti xâne mekúke, itea eneponeê'e, pó'iti yara Xuâum yutoxoâti râ'a.

Enepone inúxoti mopo'âti koyuhópeti ya Novo Testamento, enepone yútoe Máteu, Márku yoko Lúka, êno xêti kutikókotiya, koyúhoti koeku Jesus koane ítuke yara kúveu mêum. Itea xoko yútoe Xuâum, êno po'i ihíkavoti fhikaxovike Jesus akó'oti yane po'ínuhiko mopo'âti koyuhópeti.

Enepora 4 koeti koyuhópeti, Máteu, Márku, Lúka yoko Xuâum, aínovo apêti koati âha éxokeovi koêku Jesus. Xoko yútoe Máteu, hane kouhupu'ikovoya ítúkeovo nâti ne Jesus. Kene xoko Márku, kouhupu'ikovo ítúkeovo ovoxé Itukó'oviti. Kene xoko Lúka ítúkeovo ikútipasikoponovoviti, uti xâne yara kúveu mêum, ene kouhupu'ikovoya. Kene ya yútoe Xuâum kouhupu'ikovo ítúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, kuteâti koêku noíxea úti xoko kapitulu 20 vesikulu 31.

Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti ne Xe'exa Itukó'oviti

Kol 2.9-10; Êb 1.2; 1 Xu 5.20; Ap 1.17

1 ¹Tumúneke ápeyea ra mêum, ápene ne Évekoaku Itukó'oviti Kouhápu'ikinoviti, enepone Xe'éxa. Ukeátinekene ápeyea xoko Itukó'oviti neko Xe'éxa, epó'oxo koati póhutinehiko nê'e. ²Koati óvoheixokune xoko Itukó'oviti nê'e, ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum. ³Epó'oxo xoko Xe'éxa évekoa Itukó'oviti ítúkea ne uhá koeti ítuke inâ itukôa. Ako ápahuina apêti ákoti itukapu énomone kousókoa. ⁴Énomonemaka itukóvo úkeaku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko vo'oku ítúkeova, énomone kouhápu'iko xâne yara kúveu mêum. ⁵Anéyeiko kouhápu'ikea ovoti hahákutike nê'e, koane ako íta hahákuti ípukea.

⁶Ápe hóyeno páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne. Xuaum Mbátita koéha. ⁷Pahúkinokonoke nê'e motovâti koyúhoyea koêku neko Kouhápu'ikoti xâne ukeâti xoko Itukó'oviti, maka akútipoane uhá koeti xâne nê'e vo'oku yuho Xuâum. ⁸Haina Xuâum itukóva ne Kouhápu'ikoti xâne,

itea simínoke koyuhóponeati koêku nekôyo. ⁹Koati kaná'uti Kouhápu'ikoti xâne ne ngíxone, enepone simôti yara kúveu mêum kouhápu'ikea uhá koeti xâne. ¹⁰Sîmo yara kúveu mêum nê'e, yoko énomone kousókoa ne uhá koeti apêti, itea ako éxa xanéhiko itukóvotiye. ¹¹Koati xanéna simíno, itea ako itúkeake xanéna emó'u. ¹²Itea uhá koeti koêkuti namukeâti emó'u, énomone poréxo itúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti. Énomone neko xâne koati kutipoâti. ¹³Yoko enepone itúkopeovohiko xe'éxapone Itukó'oviti ne kutipoâti, haina kuteâti koeku ipúhikea xe'exa xâne yara kúveu mêum. Ákomaka akútea koêku kahâ'a koxé'exayea ne xâne. Hainámaka vo'oku ahá'inoa koyénoti itea koati ahá'inoa Itukó'oviti.

¹⁴Enepe Évekoaku Itukó'oviti Kouhápu'ikinovovi, uti xâne, íkutipasikoponovovi. Koati opónoti xapákuke úti. Yoko aínovo kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yoko seánako Itukó'oviti apê xokóyoke. Noíxoane úti itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti, poéhane motovâ itúkeova neko koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoti po'ínu.

¹⁵Hara koe yúho ne Xuaum Mbátita xapa xâne yanekóyoke koyuhó'iyeti koeku nekôyo:

—Énomone ngíxone râ'a enepo ngoyúho yanekóyoke ápeyemo hóyeno keno'ókoti ingénepoke koati teyonéti ya undíke, epó'oxo inuxóne ápe ya undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápene nê'e —kôe.

¹⁶Ukeâti neko êno únatinoe koekúti apêti xokóyoke yoko itípanevo ákoti hunókoku, ápene íparaxeovike, uhá koeti úti. Iko'ipará iko'ipara kíxoixovi. ¹⁷Vo'oku xoko Muíse évekinovea Itukó'oviti ne páhoenovi vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe, itea xoko Jesus Kristu évekinovea ne hána'iti seánakovi koáne ne uhá koeti kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke. ¹⁸Ako ápahuina xâne noíxoti Itukó'oviti, itea enepone Xe'éxa, ákoti po'ínu, enepone koati kuteátine Itukó'oviti, Há'a, énomone kouhápu'ikinovi koeku Itukó'oviti.

Koeku yuhó'inoa Xuaum Mbátita neko pahoéti xokóyoke

Mt 3.1; Mk 1.1; Lk 3.2-3

¹⁹Yoko ápe páhoe payásotihiko jûdeu ya Njeruzálem xoko Xuaum Mbátita. Enepone pahoétihiko, aínovo sasedóti, inuxínoti jûdeu hó'eke, yoko levíta, enepohikone huvo'óxoti sasedótihiko ítukeke. Hara kixóponohiko Xuâum:

—Kuti íti?

²⁰Ina exókova Xuâum. Ako hé'ana'uxinapa. Hara kíxoahiko:

—Haina úndi ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoanehiko.

²¹Ina kixopâmaka pahoétihiko:

—Kutí'ikopo íti? Itímea Íliya, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke?

—Áko'o —kíxoanehiko Xuâum.

Ina koepóhikomaka:

—Ití'ikopomea neko porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, kúxone úti símeamo? Yane hara kixópahikomaka Xuâum:

—Haina úndi nê'e.

²²Ina kixopâmaka pahoétihiko:

—Yokóyuhoinoveakopo itukóvotiye úti motovâti ápeyea yuhópinoa úti ne pahukó'oviti. Kutí'ikopo keyúhoinovi itukóvotiye úti?

²³Ina yumopâ Xuâum:

—“Énomone úndi ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati, enepone koêti: Kéyuseapa ne kixeku itf'kivo, perexoâti oxéne ne Vúnae itúkea ítuke xepákukenoé” koêti —kíxoanehiko Xuâum, kuteâti koeku yútoeke porofeta Izâiya mekúke.

Izâiya 40.3

²⁴Yóko'o neko pahoétihiko epemó'ikoponoti Xuâum, áinovo farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse.

²⁵Ina kixo'íkohikomaka Xuâum:

—Ná'ikopo koeti yá'hikino xâne iháke Itukó'oviti enepo hákoti itukovo iti Mésiya, simóya Íliya, simóyamaka neko porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, enepone kúxone úti símeamo?

²⁶Ina yumopâhiko Xuâum:

—Kaná'uti ánjikea ya úne, itea anêkone xapa xâne kírivokoevo ávoti yexâ. ²⁷Harakénemo ingyenepoke. Muhíkova anj'í'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea —kíxoane.

²⁸Yoko yaneko ápeyeaku neko koekútihiko, hane óvoheixo ne Xuâum poixô'oke húveona Njôrdaum ya Mbétanea xoko áhikoku.

Íhokokono xe'exa su'úso ne Jesus, ikó'iparaxeokonoke Itukó'oviti

Mt 3.11; Mk 1.10; Lk 3.22

²⁹Poéha káxe ikénepo, noíxoane Xuâum ne Jesus keno'ókinoati, ina kôe:

—Yokómomanoe rakene páhoenovi Itukó'oviti kotúyopea pahúnevo xâne yara kúveu mêum, kuteâtimaka koeku xe'exa su'úso isoéti, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti.

³⁰Énomone ngxone rá'a yaneko ngoyuhó'inopeanoe ápeyeamo keno'ókoti ingyenepoke koati teyonéti ya undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápene nê'e.

³¹Muhíkova úndi, ako énja itukóvotiye yanekóyoke, itea nzymínoti ánjikea ya úne maka éxane íhae Izarâe itukóvotiye —koéne.

Koyúho ne Xuaum Mbátita xapa xâne

Mt 3.13-17. Mk 1.9-11; Lk 3.21-22

³²Ina koyuhoâ'ikomaka Xuâum koêku ne noíxone yanekóyoke. Hara kôe:

—Noínjoane ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ukeâti vanúke kutí koeti kurúte evesékoati xokóyoke rakene hóyeno. Yoko ovo'ó koáne, ákone ipúhikapea.

³³Avo énja itukóvotiye yanekóyoke, itea hara kixónu Itukó'oviti, enepone

pahukónuti ánjikea ya úne: “Neixoâtimo ne Sasá'iti Omínjone evésekea xoko hóyeno, epó'oxo ákonemo ipúhikapea. Énomonemo ahíko xâne haínati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omínjone kuteâti yunzó'inopi” kixónu Itukó'oviti. ³⁴Yoko koati noinjoâti yanekôyoke. Hukínóvoti ngoyúhoyea itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti rakene hóyeno —kíxoanehiko Xuâum.

Inúxotihiko hokoâti ra Jesus

³⁵Poéhapoa káxe ikéne, kahá'inepoane Xuâum ne pi'âti íhikauhiko. ³⁶Yane noíke'exonehiko Jesus yâti, ina kôe ne Xuâum: —Yokómomanoe ratike páhoenovi Itukó'oviti. Koati kuteâti xe'exa su'úso isoéti nê'e, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti motovâti itúyopea pahunévoti —koéne.

³⁷Úkeanehiko hokópo Jesus neko pi'âti íhikau Xuâum kameáne neko yúho. ³⁸Ina na'akénexovo ne Jesus koane noíxea neko pi'âti keno'ókoti ikéneke. Yane hara kíxoa:

—Kuti kehá'ano?

Ina kixoá'hiko:

—Na yóvo Rabí? —kíxoanehiko. (Yoko íhíkaxoti koêti ne Râbi koêti.)

³⁹Ina yumopâ Jesus:

—Kiná'aka ingéneke, neíxapana óvongu —kíxoanehiko.

Yane xanépoane komomóponeati óvoku. Óvanehiko óvokuke yaneko káxe vo'oku yé'exeovone koáturu ôra ya kiyakáxe.

⁴⁰Yoko Ándere, po'ínu Simaum Pêturu itukóvo póhuti yane pi'âti hokópoti Jesus yaneko kámeaku Xuâum koyuhó'iyeeati koêku. ⁴¹Inúxotike, opósikoponoa Ándere ne Símaum, enepone koati po'ínu. Inixóponoane, hara kíxoa:

—Vínixoponoane ne Mésiya —kíxoane. (Yoko enepone Mésiya koêti, kuteátine Kristu koêti, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne koêti.)

⁴²Úkeane omâ Ándere neko koati po'ínu xoko Jesus. Noixoâne Jesus ne Símaum, hara kíxoa:

—Iti Símaum, xé'a Xuâum. Séfa kéhaponemo —kíxoane Jesus. (Yoko enepone Séfa yoko Pêturu koêti, póhutine kixó'ekone. Aínovo kixo'êkoti mopô.)

Ihaxíko Filípi yoko Natanâe ne Jesus

⁴³Poéhapoa káxe ikéne, kóusokovone Jesus yóneamo ya Ngalíleya. Yane tokópone Filípi, ina kixôa Jesus:

—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.

⁴⁴Yoko pitivóko koéhati Mbetâsaida úkea ne Filípi, úkeakumaka Ándere yoko Pêturu. ⁴⁵Ina oposíkoa Filípi ne Natanâe. Inixóponoane, hara kíxoa:

—Tokópane úti ne hóyeno kíxone Muíse ya Ponóvotike Kixovókuti yútoeke, enepone kíxonemaka ne po'ínuhiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone ne Jesus íhae Nazâre, xé'a Yúse.

⁴⁶Ina kixôa Natanâe:

—Na kixoâtiye ápeyea únati koekúti ukeâti Nazâre?

(Xuãum 1.43-51)

Itea hara kíxoane Filípi:

—Hingá, naíxapana úti —kíxoane.

⁴⁷Noixoãne Jesus yé'exeane ne Natanãe, hara kôe vo'ókuke:

—Yokómoma rakene hóyeno. Koati itípakovoti izaraelíta nê'e. Ákomaka ítukaheapu. Koati ponóvoti ne uhá koeti kixoku itúkeovo —koéne.

⁴⁸Ina kixôa Natanãe:

—Na yéxinu?

—Tumúneke iháxikoponeopi Filípi, noínjopine xoko yóvoheixoku opékuke ne xuve figu —kíxoane Jesus.

⁴⁹Ina kixôa Natanãe:

—Ihikaxotí, iti Xe'exa Itukó'oviti. Iti natina úti, uti íhae Izarãe —kíxoane.

⁵⁰Ina kixôa Jesus:

—Vo'oku ngoyúhoinopi noínjeopi opékuke ne xuve figu, ene kutí'inoke kitipónuti? Koati neíxotikomo koekúti hána'iti yarâ'a —kíxoane.

⁵¹Ina kixoá'ikomaka:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Neixoâtimo ne vanúke imíhe'okea, koánemaka ne ánuhiko íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti koeku ahíkuxeovonumo yána vanúke koane evésekinonumo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko Jesus.

Koeku Jesus hupixókono yónea ya áyui kasátuxoti

2 ¹Pí'apoane káxe ikéne, ápe áyui kasátuxoti ya Kána, kali ipuxóvokuti ya Ngalfíleya. Yoko ápe eno Jesus yane ayuítike. ²Hupíxokonomaka ne Jesus yoko íhikauhiko. ³Ehane uk'é'e ne ekâti. Yane hara kixo Jesus ne êno:

—Yokómoma, ákone víyum.

⁴Ina kixôa Jesus:

—Ako apásika keyúhoinonu índukemo. Avo simápu kaxena énjokeakumo njunáko xapa xâne —kíxoane.

⁵Ina kixôa eno Jesus neko ovoxétiya:

—Ítíka uhá koêti ne páhoenopinoe itíki —kíxoane.

⁶Yoko ápe sei koeti íhaku úneya, itukéti ya mopôdi, ímoaku jûdeuhiko ne úne kasása'ikovo pe ya hól'eke. Enepone íhaku úne, áinovo motovâti óvea kuteâti oitenta koeti líturu, áko'o póhuti séndu líturu úne.

⁷Ina kixôáhiko Jesus neko ovoxéti:

—Kepúhikexanoe ra íhaku úne —kíxoanehiko.

Koáne, puhí-puhí kíxoanehiko. ⁸Ina kixopâhikomaka Jesus:

—Kól'oyene, heúkanoe, yámane xoko exeâti koêku ra ayuítí —kíxoanehiko.

Koáne, itúkeanehiko yúho. ⁹Yane énovane éxoti koeku ayuítí neko víyum sa'írí'oe potí. Yoko ako éxea úkeaku. Poéhane neko ovoxéti haukóponoati ne úne exôa. Enepo hixopâne ne víyum ina ihaxíkoa neko hóyeno kasátuxoti. ¹⁰Hara kíxoa:

—Koati kixóvoku uhá koeti xâne kópuhikea ne koati únati víyum ya inúxotike enepo koyúí. Má'aina enon'é'e énoyeovo ne xâne, ínati kopúhikokono ne víyum ákoti koati unátiyea. Kene íti, koati pé'itinovo, vo'oku ínati kepúhikoa ne koati únati víyum —kíxoane.

¹¹Énomone kôe inâ turixóvo ne Jesus itúkea iyupánevoti koeku óvea ya Kána, ya Ngalfíleyake, exókovoti itúkeovo koati hána'iti ihayú'íuti. Yane kutípoane íhikauhiko.

¹²Ikénepoke, ukóponone ne Jesus ya pitivóko koéhati Kafanáum. Hane xáne ámeno yoko êno koánemaka íhikauhiko. Kali ye'á koe káxe óveaya.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46

¹³Yanekôyoke yé'exovone áyui evo jûdeu ya hól'eke, enepone íhaxonehiko Páskoa. Yane pihónemaka ne Jesus ya Njeruzálem. ¹⁴Simoné'e témpuluke, enepone hána'iti imokóvokuti, meúkeke xoko kíndana péti inú'iko xâne kaváneti túru, su'úso yoko kurúte, koánemaka xâne vatá koyéti koperáxoti xanéhiko esa'íkoti tiúketina. ¹⁵Ina véyo máreso ne Jesus itúkoti ikátakoke. Yane uhá kíxoa kópuhikopea neko xâne kaváneti yaneko óvoheixoku, koánemaka ne su'usóhiko yoko túru. Kásahikoamaka poké'eke neko tiúketina ne esa'íkoti tiúketi, koane kasá'irikeamaka mesána. ¹⁶Ina kixôa Jesus neko xanéhiko kaváneti kurúte:

—Heú íxepa képuhihikopi yarâ'a. Hako itikôa kavanékuti ra imokóvokuti, óvoku Nzá'a —kíxovokoxoane.

¹⁷Yane puyákovane okóvo íhikau Jesus neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Kuteâti koeku xunako yúku xoko oró'oe, énomonemaka koéneye njokóyoke ne ngotíxea ra yóvoku” koêti.

¹⁸Ina kixo Jesus ne tutíhiko jûdeu:

—Kutimo itukóvo iyupánevoti itíkinovike motovâti véxea tokópeovo kíxineye kuteâti ne ítikemeku?

¹⁹Ina kixovókoxa Jesus:

—Enepora sasá'iti óvoku Itukó'oviti, yusíkotimo ketáhineyi, itea kóyeaneo ngoéxepukopea ya kúveu mopo'âti káxe.

²⁰Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Koaréntai sei koe xoénae ómone ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti ina úso. Inípono yemó'u kéxepukopimo ya kúveu mopo'âti káxe —kíxoanehiko.

²¹Itea enepone sasá'iti óvoku Itukó'oviti kíxone Jesus yara yúho, koati múyo kixópo, kene haina péti kixo. ²²Exepúkopone ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, puyákoponeova okóvo íhikauhiko neko yúho vo'ókuke. Yoko kutípoanehiko ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti yóko'o neko emo'u Jesus.

Heú kixo éxea isóneu xâne ne Jesus.

²³Koeku óvoheixeako Jesus ya Njeruzálem ya kaxénake áyui Páskoa, êno xâne kutipoâti vo'oku noíxeahiko ne iyupánevoti ítuke. ²⁴Itea ako akútipoa Jesus ikána'uxeahiko kutípea, vo'oku heú kíxea Jesus éxea isóneu neko xâne. ²⁵Ako apásika ápeyea xâne etó'okoati koêku ne xanéhiko yara kúveu mêm, vo'oku heú kíxea Jesus éxea isóneuhiko.

Jesus yoko Nikôdemu

3 ¹Ápe hóyeno koéhati Nikôdemu, koati teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yoko farízeumaka nekóyo. Énomone ne koati yuixóvoti hókea yútoe Muíse. ²Eneponeko hóyeno, pího ya yóti noíxoponea Jesus. Hara kixóponoa: —Íhikaxotí, véxoa itúkeovo iti hána'iti íhíkaxoti páhoenovi Itukó'oviti, vo'oku enepone iyupánevoti ítike, ako íta xâne itúkea ákoti Itukó'oviti xokóyoke —kíxoane.

³Ina kixôa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepomo hákoti inamápo ne xâne, ákomo omótova noíxopea natíxoku Itukó'oviti.

⁴Ina kixôa Nikôdemu:

—Na kixoaye inámapeako ne yékoteno xâne? Ápeikopo oxéne aúkopeovo okóvoike êno motovâti inámapeakomaka? —kíxoane.

⁵Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Koêkuti ákoti asasá'ipo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo omótova yonópea natíxokuke Itukó'oviti.

6 Koati pó'iti koêku ne kalivôno ipuhíkea xoko êno, koane pó'itimaka koêku ne xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. 7 Hákoikopo iyipáxova ra emó'uinombinoe kónokea inémapi, itínoe xâne yara kúveu mêum. 8 Noixó íxea ne ihunóvoti. Koêkuti kahá'ayeaku ihúneoovo, ihúnovo. Kémi emó'u, itea ako yéxa koati úkeaku, koánemaka yonópoku. Énomonemaka koéneye xoko uhá koeti xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —kíxoane.

9 Ina kixopâmaka Nikôdemu:

—Na kixoâtiye koêku?

10 Yane hara kíxoá Jesus:

—Inípono itíkivo ihífaxoti xanena úti, uti fhae Izará! Yusíkoikopo ákoyea yéxa koêku ra kixovókuti? 11 Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepone véxone, énomone koyúho úti. Koane enepone noíxone úti, énomonemaka koyúho úti itúkeovo koati kaná'uti noíxone vúke, itea ako kali yakútipoanoe. 12 Koeku ákoyea yakútiponunoe enepo ngoyuhôa koêku ra kixovókuti yara kúveu mêum, ná'ikopomo kíxeaye kitípinu ongoyúhoinopea koêku ra kixovókuti vanúkeke? 13 Ako noixóponoati rakoxo vanúke ákoti itukápa ne ukeâtiya. Yoko enepone fhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, énomone ra yuhó'ixopiti. 14 Kuteâti koeku mekúke enepo koexépukoa Muíse neko okovo koéxoe ya tikótike yaneko mêum ákoti ovâti, motovâti íteovo neko xanéhiko ohónoe koéxoe, énomonemaka ngónoko ngíxeekononeye ya tikótike, undi fhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, 15 motovâti ápeinoá inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti ne uhá koeti koêkuti xâne kutipónuti —kíxoane Jesus.

16 Vo'oku yupíheovo ákoyea omótova okóvo Itukó'oviti ne xâne yara kúveu mêum, énomone pahúkinoá ne Xe'éxa, ákoti po'ínu, ivókinovahiko, maka hákone yonôpo ipihóponovokutike ne uhá koeti xâne kutipoâti, itea itúkapune xoko Itukó'oviti yonópohiko ákotinemo hunókoku. 17 Pahúkinoáke Itukó'oviti ne Xe'éxa yara kúveu mêum, haina ipíhponope xâne nê'e, itea énomone kutí'inoke itóvotihiko. 18 Enepone kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, ákomo ipíhapanakana. Itea enepone ákoti akutípoa, koati hoenáxovotine yonópeamo ipihóponovokutike, vo'oku ákoyea akutípoa ne Xe'exa Itukó'oviti, poéhane itukóvo xe'éxa ákoti po'ínu. 19 Hara kutí'inoke ipihóponokonotimo. Simóne yara kúveu mêum ne Kouhápu'ikoti xâne, itea unatí'inoane xanéhiko óvoheixea hahákutike yaneko kouhápu'ikeekonohiko. Koáhati ainóvoti váhere ne ítuke. 20 Yoko uhá koeti itúkoti váhere, koati puvâti ne uhapú'iti, ako ahí'akapa, puvâti éxeokono ne váhere ítuke. 21 Itea enepone xâne hokoâti ne kaná'uti kixovókuti, hane kahá'a óvoheixea uhapú'tike, motovâti iyúseyea kixoku ítuke itúkeovo hokoti Itukó'oviti.

Yuho Xuaum Mbátita koeku Jesus

22 Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya poké'exa Njúdeya. Óvanehikoya, koane áhikexea xanéhiko ne Jesus. 23 Ahíkotimaka ne Xuaum Mbátita ya Énom xe'ókuke Sâlim. Koáhati óvoku êno úne, koane êno xâne pihinoâti áhikeovo. 24 Yoko âvoti ika'ákapu ne Xuâum yanekôyo.

²⁵Po'íke káxe ápe íhikauhiko Xuâum yoko hóyeno jûdeu yumopókokoti vo'oku kixoku kasása'ikeovo xâne ya hó'eke. ²⁶Ina kixopónohiko Xuâum:

—Íhikaxotí, eneponeko hóyeno simópiti yovo'íko poixô'oke húveona Njôrdaum, enepone kíxene itúkeovo kúxone úti símeamo, áhikexonemaka nê'e. Yoko yupihovó koe êno xâne pihinoâti.

²⁷Ina yumopâhiko Xuâum:

—Enepone ítone itúkea ne hóyeno, ákoni ákoeneye enepone hákoti porexôa Itukó'oviti kíxeaneye ne ítuke. ²⁸Kemónupepo yanekôyo enepo ngoyuhôa ákoyea itúkapu úndi ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. “Undi pohúneti inuxínoati koane koyuhó'inoati” ngo'é'epopo. ²⁹Xapa kasátuxoti, enepone hóyeno kaha'íneati ne noívana, énomone ne koyénoti. Kene ínikone ne koyénoti, anêko ayuílike, koati hána'iti elókeyea okóvo kamokénoyeati yúho ne koyénoti. Ngúteanemaka yara ngóyeku, elóketi ongóvo koeku itúkeovo énomone pihíno xanéhiko. ³⁰Inamá'axone motokêa mboké'exeokono koeku itúkeovo énomone ukopónoxo itúkeovo hána'iti teyonéti —kíxoanehiko Xuâum.

Koêku ne ukeâti vanúke

³¹Enepone ukeâti vanúke, koati teyonéti ya uhá koêti. Kene ne ipuhíkeati yâye yara kúveu mêum, koati íhaene yâye, koane kixovókuti yara kúveu mêum koyúho, vo'oku hana'íneoxo ne ukeâti vanúke. ³²Enepone noíxoneya yoko kámoneya, énomone koyúho, itea ako koati kutipeâti emó'u. ³³Itea enepone xâne kutipeâti yúho, koati exókovoti kutípeamaka itúkeovo kaná'uti ne Itukó'oviti. ³⁴Vo'oku koati emo'u Itukó'oviti koyúho neko páhoe, koane ako íyuhixa Itukó'oviti poréxea ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyea. ³⁵Ako omótova okóvo Itukó'oviti ne Xe'éxa. Énomone poréxo éxea koêku ne uhá koeti koekúti. ³⁶Hukínóvoti ngó'iyea: Koêkuti kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, anêko xokóyoke ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Itea koêkuti kotiú'ikovoti ákoyea akáha'a kutípea, ákomo naíxa ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti. Koati hoenáxovotine itúkeovo ipíhophononemo Itukó'oviti nê'e.

Tokópo seno samarítana ne Jesus

4 ¹Yoko éxoane Jesus eyékoxeane evo farízeu koêku ne ítuke itúkeovo énomone yupihóvone íhikau koane áhiu ya Xuaum Mbátita. ²(Itea haina Jesus ne ahíkexo xanéhiko. Koati íhikauhiko ne ahíkexo.) ³Énomone yaneko exoâne Jesus nê'e, ipúhikopeane Njúdeya, ina aukópovo ya Ngalíleya. ⁴Koeku káyukopeovo ya Ngalíleya, kónoko vekópeamaka poké'exake evo samarítanu.

⁵Koeku vékea Jesus neko poké'e, simóne ya Síka, pítivokona evo samarítanu. Yoko ako ahíka ne poké'e póneake Njáko ne xé'a, enepone Yúse, yaneko mekúke. ⁶Énomonemaka óvo íkoku Njáko. Momíne ne Jesus vo'oku yónea, ina ivatáko xe'ókuke ne ikokúti. Yoko ye'éxotine itúmukea káxe yanekôyo.

⁷Yanê'e, kenó'okone sêno íhae ne pitivóko ikopónoti úne. Ina kixôa Jesus:

—Yokóseananu, peréxanu úne —kíxoane.

⁸Yoko áko'o neko íhikauhiko, pihó'iko pitivóko vanexóponoti nikokónoti.

⁹Ina kíxo Jesus neko seno samarítana:

—Iti jûdeu, na koeti yépeminonu úne, undi sêno íhae Samâriya?
—kíxoane. (Kó'inokeneye yúho, iyupáxovati neko yuhó'ixoati vo'oku púvea jûdeuhiko ne íhae Samâriya.)

¹⁰Ina kixôa Jesus:

—Eneponi yexâ ne mani pónepike Itukó'oviti, epó'oxo itukóvotiye ra epemópiti úne, mani itíne epemónu, koane mani mborexópeati ne úne porexópitimo inémapi.

¹¹Ina kixôa sêno:

—Ako mbêritina heúkike ra úne, yoko koati upénoti ra ikokúti. Ná'ikopomo kíxeaye peréxinoa ne úne kíxene, enepone poréxoti xâne inámapea? ¹²Koati teyonéti neko voxú'ikene Njáko porexó'oveati ra ikokúti. Énovane ra úne koánemaka xe'éxaxapa yoko peyóxapa. Ití'ikopo koati teyonéti yaneko voxú'ikene motó'inovake peréxinu koati únati úne yarâ'a?

¹³Ina yumopâ Jesus:

—Koêkuti enovâti ra úne ukeâti ra ikokúti, kóyeanelo épekopeako úne. ¹⁴Itea enepone enovâti ra úne mbôreu, koati eopâtimo kuteâti koeku xâne ákotinemo épekeaku úne, vo'oku enepone mbóneake, porexoâti inámata apéyeati ákotinemo hunókoku. Kutí koetimo uke úne vo'eroo vo'ero koyêti ákoti ítikeovoku ya xokóyoke —kíxoane.

¹⁵Ina kôe neko sêno:

—Peréxanaikopo ne úne kíxene maka hákone epékonu úne epó'oxo maka hákone ngayuíxovo íngea úne.

¹⁶Ina kixôa Jesus:

—Íhéxikapanaikopo íme, ínamakamo yaukárapu yâye.

¹⁷—Ako ímam —koéne ne sêno yumopâ.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Koati kaná'uteoxo ne yíúho ákoyea íme, ¹⁸vo'oku singu koéne íme, ina keno'óko ne hóyeno ovoti xikóyoke kó'oyene, hainámaka íme. Koati kaná'uteoxo ne yíúho.

¹⁹Ina kôe neko sêno:

—Kutí'inonu iti porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u. ²⁰Yâye ya Samâriya ouke ra kali mopôí yóno voxúnoekene iháyu'ikoponea Itukó'oviti, uti samarítanu. Kene itínoe jûdeu, keyúhoanoe poéhayeane ya Njeruzálem yusíkea iháyu'ikoponea Itukó'oviti ne xanéhiko.

²¹Ina kixôa Jesus:

—Senó, koati motovâti kitípi yunzó'inopi símeovone kaxéna ákoyeakunemo itúkapu yâye oukeke ra mopôí, simóya yâkonoye ya Njeruzálem yóno xanéhiko iháyu'ikoponea Itukó'oviti, Ha'a úti. ²²Itínoe samarítanu, ákonoe yexa ihéyu'iu. Kene úti, uti jûdeu, koati vexoâti vo'oku xapákuke úti, uti

jũdeu úkea ne Koitóvoti xâne. ²³ Yé'exovone káxe ápeyeakumo koati kaná'uti iháyu'ikeekono Ha'a úti íhae vanúke, epó'oxo turíxovone koeku kó'oyene. Enepone koati kaná'uti iháyu'ikeekono Itukó'oviti, konókoti ikána'uxeekono koeku itúkeovo ya inámapotike isóneu xâne vekínoa. Yoko énomonemaka kahá'ainoa Ha'a úti íhae vanúke kíxeaneye ne xâne. ²⁴ Enepone Itukó'oviti, ako múyo, koane ako inixoâti. Hukinóvoti kónokea itúkeovo ya inámapotike isóneu xâne iháyu'ikea, ikaná'uxoati iháyu'ikea.

²⁵ Ina kixôa sêno:

—Énjoa kenó'okeamo ne Mésiya koéhatimaka Kristu, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Enepo simané'e, kouhápu'ikinoveatimo uhá koêti —kíxoane.

²⁶ —Undíne ne kíxene, undi yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.

²⁷ Énomone yanê'e, apeké koépone neko íhikau Jesus. Iyúpaxovahiko vo'oku yúho'ixea Jesus neko sêno. Itea ako épemea âha xokóyoke kutí'inoke yuhó'ixoati.

²⁸ Kene ne sêno, kamoáne neko yuhó'inoa Jesus, kurí kixone pótena, ina kayukópovo ya pitivóko. Urúkopovane ne pitivóko, ká'aye kíxovokoxoa ne ko'óvokutiya:

²⁹ —Hingá, neíxapananoe ne hóyeno heu-heú kixoti koyúhoinonu ngoêku. Haináperamea ne Mésiya? —kíxovokoxoane.

³⁰ Úkeane ipuhíkea pitivóko neko êno xâne noixóponoti Jesus.

³¹ Yoko koeku káyukopeovoiko pitivóko ne sêno, hara kixo Jesus ne íhikauhiko:

—Unaém, níké'evo.

³² Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Anéye nikokónoti nînga ákoti yexâ itukóvotiye —kíxovokoxoane.

³³ Kameáne íhikauhiko ne yúho, hara kixókoko:

—Ápenemea ominoâti nîka? —kixókokone.

³⁴ Ina kixôa Jesus:

—Hara indúko nînga, indúkea âha ne Pahukónuti yara kúveu mêum, yoko ngousexea ne itukéti pónenu indúkea. ³⁵ Ká'aye kéyeno yara símoku úti kó'oyene, “Koaturu koé'iko kohê âvoti, ínamo simâpu kaxena ítixovohe ha'i nonéti” kéyeno.

Itea koati ngxópitinoe: Neímexa ratíke. Enepone xanéhiko, áinovo kutí koeti kaváne óvoku ha'i nonéti usó koyêtime ítixopinokono Itukó'oviti. ³⁶ Enepone itixoâti, ápene êho ko'ítukeyea koeku kó'oyene, koane ákomo évakapu ne ítixone vo'oku hanekónomo xoko Itukó'oviti. Yoko ákomo hunókoku óvea xokóyoke. Hukinóvoti xané kíxeokoko elókeyea okóvo ne noâti koánemaka ne itixoâti.

³⁷ Koati kaná'uti ne kixonéti koêti: “Ápe noâti ina keno'óko po'ínuhiko itixoâti” koêti. ³⁸ Mbahúkopinoo ítixi upánini ako itúkapu ítínoe nôa. Ápe koati turixoâti ne itukéti, kene ítínoe ihuínova ne ko'ítukeine —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.

³⁹ Êno samarítanu íhae neko pitivóko kutípoti Jesus vo'oku yúho neko sêno, enepo etó'okoahiko heu-heú kíxea Jesus koyúhoinoa koêku.

⁴⁰ Yaneko noíxoponeaku Jesus ne samarítanuhiko, ítaikoa óveako xapákuke. Yane pí'a káxe ókoa Jesus xapákuke.

⁴¹Enómaka po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus kameáne yûho. ⁴²Hara koe yuhó'inoahiko neko sêno:

—Haina vo'oku yemó'u kutípinoá úti, itea koati vo'ókuke ne emo'u Jesus, kámonene úti xokóyoke, epó'oxo véxoaneoxo itúkeovo koati énomone ne Koitóvoti xanéhiko yara kúveu mêum —kíxoanehiko.

Kounátikopa Jesus xe'éxa ne ko'itúkeinoti nâti

⁴³Evesékone neko pi'âti káxe ókea xapákuke, úkeane aukópovo ne Jesus ya Ngalíleya. ⁴⁴Kó'inokeneye, koati kuteâti neko yuho Jesus, vo'oku énomone koyuhôa koêku ne porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, ákoyea teyoâti koatíke poké'exa. ⁴⁵Énomone yaneko káyukopeovoku ne Jesus ya Ngalíleya, ivávakopa xanéhiko, vo'oku noíxeahiko uhá koeti kixoku ítuke ya Njeruzálem ya kaxénake ayuíti, yónokumaka neko xanéhiko.

⁴⁶Úkeane kayukópovomaka ne Jesus yane kali pitivóko koéhati Kána ya Ngalíleya, xoko óvoku sá'iri'okopea úne ya víyum yanekôyoke. Yoko ápe hóyenoya ko'itúkeinoti nâti. Enepone hóyeno, ápe xé'a ka'arínети ya Kafanâum. ⁴⁷Eyekóxoane neko hóyeno seópeane Jesus ya Ngalíleya ukópea Njúdeya, pihóne opósikoponea. Inixóponoane, ina epemôa xanépea motovâti koúnatikopinoá ne xé'a, vo'oku kahá'atine ivókeovo. ⁴⁸Ina kixôa Jesus:

—Enepo hákoti neixónoe hána'iti iyupánevoti índuke, hoénaxovope njunáko, ákomo kalfhuina kitípinu —koéne.

⁴⁹Ina koe'íkomaka neko hóyeno:

—Yokóseanau, yaxénaponu kó'oyene tumúneke ivókeovo ne njé'a —kíxoane.

⁵⁰Ina kixôa Jesus:

—Yaúkapapu yóvokuke. Unátipone ne xi'íxa, ákomo ivákapu —kíxoane. Koáne, pihópone neko hóyeno. Koati kutipoâti neko emó'uinoá Jesus.

⁵¹Koeku pihópea koane kenó'okea ahínoehiko yâkeneye okótumonexoponea. Tokopânehiko xenékuke, éto'okoane unátipeane ne xé'a.

⁵²Ina epemôa ókokune ôra yusíkopo neko xé'a.

Yane hara kíxoane ahínoehiko:

—Kiyakáxeke ya póhuti ôra etétukea ne otuko mûyo —koénehiko.

⁵³Puyaa kixóponovane okóvo neko hóyeno ítúkeovo énomone ne ôra koyúhoinoaku Jesus unátipeane xé'a. Yane kutíponehiko Jesus ne hóyeno, koánemaka yêno, yoko uhá koeti oveâti óvokuke.

⁵⁴Yoko enepora iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovope xunáko, pí'apene koeku seópea ya Ngalíleya ukopeâti Njúdeya.

Koitóvo hóyeno ákoti yána ne Jesus

5 ¹Ikénepoke neko koekúti, simóvone kaxena áyui júdeu ya hó'eke. Úkeane pího ne Jesus ya Njeruzálem. ²Yoko ápe kali tángiya iháxoneti Mbétsda ya emó'uke júdeu. Xe'ókuke pahapéti iháxoneti Vekoku Su'úso óvo neko tángi. Yoko ápe singu koeti kálihunoe ngárpaum xe'ókuke neko tángi.

³Énomone óvoheixo êno xâne ka'aríneti. Ápe komítitiya, koane mohéveu, koane isayú'ixovoti ákoti ehevákapu mûyo. (⁴Aínovo kuxoíxoti ovóxokeovo neko úne. Vo'oku ápe evésekeaku ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, ovoxókoati neko úne. Yoko koêkuti inuxó koeti kûrino'ekeova ne tángi koeku ovóxokeovo ne úne, énomone itovô ya aríne, koêkuti kó'iyevovoku arinéti yuvâti.) ⁵Xapákuke neko ka'aríneti, ápe hóyeno tiríntai oitu koetíne xoénae ká'arine. ⁶Noixoâne Jesus ya xoko tunúkuheixovoku, hara kíxoá:

—Kehá'a ítivoa ne yaríne? —kíxoane.

Yoko éxoane mekú'iyeeane ká'arine. ⁷Ina yumopâ ne ka'aríneti:

—Unaém, akó'oti ipíhonuti úneke enepo ovoxókovo ne úne. Koeku ngahá'ayea úrungeova, ápe inuxó koeti úrukeovo ya undíke.

⁸Ina kixôa Jesus:

—Yexépukapa, viyápa ne peúke, yenápa —kíxoane.

⁹Koati énomone yanê'e, itóvone neko hóyeno. Yane veyópone poúke, yonópone. Yoko sâputu yanekôyo, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko.

¹⁰Hukínóvoti ápeyeva tutíhiko jûdeu kixoâti neko hóyeno unatípotine:

—Sâputu rakéne. Mani ákoti yusíka keínopi ra peúke kó'oyene.

¹¹Ina yumopâ neko hóyeno:

—Itea pahukónu enjépukopea ne koitóvonuti koane veyómbea mboúke yoko yonómbea.

¹²Ina kixopâmaka tutíhiko jûdeu:

—Kutí'ikopo itukóvoye neko pahukópiti kíxineye? —kíxoanehiko.

¹³Itea eneponeko hóyeno unatípotine, ako éxa itukóvotiye neko koitóvati vo'ókuke neko êno xanéya, yoko kûrivokoxopovane Jesus neko xanéhiko.

¹⁴Avo áxu'ikene, tokópopanemaka Jesus neko hóyeno yane hána'iti imokóvokuti, ina kixôa:

—Koati itévotine. Hákone pehukóvo mará'inamo yuvápapi arinéti yupihóvoti váherexea yane inúxoti yuvópiti —kíxoane.

¹⁵Úkeane aukópovo neko hóyeno xoko tutíhiko jûdeu, etó'okoponoati itúkeovo Jesus koitóva. ¹⁶Yane turíxovone okópea Jesus neko tutíyehiko, vo'oku ápeyeva po'ínuhiko ítuke Jesus kuteâti, kouseumaka ya sâputu.

¹⁷Ina kixôa Jesus neko tutíhiko jûdeu:

—Anéye ko'ítukeyeva ne Nzá'a tukú koeti kó'oyene, ngoánemaka —kíxovokoxoane.

¹⁸Vo'ókuke neko yuho Jesus, inamá'axo oposíkoa tutíhiko jûdeu koépekea. Vo'oku haina pohúneti itúkoti itukéti, kuteâti koíteovo xâne ya sâputu, itea vo'ókukemaka koyúhoyea itúkeovo Itukó'oviti itúko há'a. Yoko koati “Itúkovoti kuteátine Itukó'oviti nê'e” koêti isóneunoa tutíhiko jûdeu.

Úkeaku ne xunako Jesus

¹⁹Ina kixovókoxoa Jesus neko xanéhiko:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Ako ápahuina koekúti índone indúkea ya njunákoke. Poéhane noínjone itúkea Nzá'a, ene indúko. Kuteâti kixoku itúkeovo ne Nzá'a, énomonemaka indúko. ²⁰Éxokonoa Nzá'a uhá koeti koêku ne ítuke vo'oku ákoyea omótoyonu okóvo, undi Xe'éxa. Epó'oxo exókonutimo po'ínuhiko koekúti índukeikomo koâti hána'iti yane pihotíne índuke, kutí'inoke hána'itimo iyípaixo. ²¹Kuteâti kíxoaku Nzá'a kóyukoepa ivokóvoti porexoâti inámapea, kúteanemakamo ngíxoaku ingó'inamakopea koêkuti xâne ânja ngíxeaneye. ²²Hainamo Nzá'a exókopa yonópokumo ne xanéhiko, itea undímo exókopa yonópokumo, ²³maka teyánune uhá koeti xâne kuteâti kixoku téyehikho Nzá'a. Enepone ákoti teyânu, ákomaka teya Nzá'a, enepone Pahukónuti yâyeke.

²⁴—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Koêkuti kamoâti ra emó'um epó'oxo kutipoâti ne Pahukónuti yara kúveu mêum, ápene xokóyoke ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo ipíhapanakana. Ipúhikopeane xêne yonópoti ipihóponovokutike. Koati vekopâti ne xêne yonópoti xoko inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

²⁵—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Yé'exovone ne káxe kámeakumo emó'um ne xanéhiko kutí koeti ivokóvoti, enepohikone evókovoti ya váherevoko, yoko turíxovone yara koeku kó'oyene. Koêkuti mihe'ókinoati kêno ne emó'um, undi Xe'exa Itukó'oviti, apêtimo inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku. ²⁶Kuteâti itúkeovo xoko Nzá'a úkea inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, poréxonoa Nzá'a itúkeovo njokóyokemaka úkea nê'e, undi Xe'éxa. ²⁷Poréxonumaka énjokopeamo yonópoku ne xanéhiko hunókokuke ra mêum, vo'oku undíne ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²⁸—Hákonoe iyipáxoava râ'a, vo'oku harakénemo káxe kámeakumo emó'um ne uhá koeti ivokóvotine xoko ekóxopokonoku, yoko exepúhikopotinemo kamáne. ²⁹Enepohikone únati kixoku itúkeovo, exepúhikopinotimo yonópea xoko Itukó'oviti. Kene ne váherehiko kixoku itúkeovo, exepúhikopinotimo yonópea ipihóponovokutike.

³⁰Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ako ápahuina koekúti índone indúkea ya njunákoke. Enepo enjákapane yonópokumo ne xanéhiko, hane nzóko kuteâti ngámone xoko Nzá'a. Énomone kutí'ino koati ponóvoti ne ngíxoakumo enepo enjákapane yonópokumo ne xanéhiko, vo'oku ako ambásika indúkea ânja, itea ahá'inonu Itukó'oviti, enepone Pahukónuti yara kúveu mêum, ene indúko.

³¹—Eneponi itukápuvo póhutine ûndi ixomo koyuhópovo itúkeovoxo ne kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoni okónoko kutípeokono ne yúnzo. ³²Itea ápe po'i koyuhónuti indúkeova, yoko énja itúkeovo koati kaná'uti ne yúho vo'ónguke. ³³Pehúkonoe epemó'ikoponoti Xuaum Mbátita, yoko koati koyuhó'inopeati ngoêku kaná'uyeoxo indúkeova. ³⁴Ako ongónoko xâne koyúhoti indúkeovo kaná'uti itea ngoyúhoinopeakenoe ra koekúti, ngaha'aínopiti itíkivonoe ngoítovone.

³⁵—Kuteâti koeku ihúveti lámpada kouhapu'ikea, énomone koéneye ne Xuaum Mbátita. Epó'oxo ápe ye'aa koeti káxe usó kéyeyiku keúhepekivo yane uhapú'iti omínoke xâne. ³⁶Itea anéye koekúti koyuhónuti, hána'iti yane koyúhoyeonuke Xuâum. Énomone ra itukéti pónenu Nzá'a indúkea. Enepora koekútihiho indúke, énomonemaka koyuhónu pahúkeonu yáyeke ne Itukó'oviti Nzá'a. ³⁷Koati Nzá'a koyuhónu indúkeovo kaná'uti páhoe, itea ako kémiku emó'u nê'e. Ákomaka neíxiku, ³⁸epó'oxo áko'omaka ne emó'u xikóyokenoe vo'oku ákoyea yakútíponu, undi páhoe. ³⁹Koati ihíkexovatinoe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti pe'okoâti itéponimo ne apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti vo'ókuke. Yoko ainovó koe ûndi koyúho neko yutoéti. ⁴⁰Itea kóyeane ákoyea yakáha'a kitípinu, undi mani kutí'inoke apêti xikóyokenoe ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

⁴¹—Haina ngahá'ati ihayú'ikonuti xapa xâne yara kúveu mêum ngxínopikeneye. ⁴²Kene pó'iti iséneu, vo'oku énjaa áko'oyea xikóyokenoe ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. ⁴³Iháke Nzá'a nzímea, itea ákonoe yakútíponu. Enepo kena'áka po'i xâne ákoti itukapu páhoe Nzá'a, itukapu isóneupinovo hóko, énomoneoxomo kitípo. ⁴⁴Na kixoâtiye kitípinu? Koáhati itínoe oposíkti itúkeovo kapáyasokone xanéhiko yara poké'e ya koékuni yopósi'ixi itíkivo kapáyasokone ne kaná'uti Itukó'oviti ákoti po'i kuteâti. ⁴⁵Hako kalihú'ina ápeyea iséneuke ngoyúhoyeamo nonékuke Nzá'a ákoyea aúmati ne ítike. Koati Muíse koyuhópinoemo nonékuke, enepone kivóvone. ⁴⁶Vo'oku eneponi akaná'uxo kitípinoe Muíse, manímaka kitipónuti. Koáhati ûndi koyúho nê'e. ⁴⁷Itea koeku ákoyea yakútípoa yútoe nekôyo, ná'ikopomo kíxeaye kitípi yúnzo? —kíxovokoxoane Jesus.

Kohiyákoa Jesus nîka neko êno xâne

Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17

6 ¹Ikénepoke, ina taru'úxopamaka evo Jesus neko mar-na Ngalíleya, iháxonetimaka mar-na Tibêriyade. ²Yupíhova êno xâne hokó'ixoati, vo'oku noíxea ne hána'itihiko iyupánevoti ítuke koitóvo ka'arínatihiko. ³Ina pího ne Jesus ouke kali mopô, ivâtakoane. Íhikauhiko xâne. ⁴Yoko yé'lexovone kaxena Páskoa, áyui júdeuhiko hó'eke. ⁵Ina noiméxo ne Jesus, yane noíxone êno xâne keno'ókinoati. Ina kíxo Filípi:

—Námeamo vanéxea uti páum, mani nîka ra êno xâne?

⁶Itea hixópoti Filípi kó'inokeneye yúho, vo'oku éxoane Jesus kíxoakumo. ⁷Ina yumopâ Filípi:

—Mani konókoti uti ênoti tiúketi kuteâti pi'âti séndu pe'u tiúketi, itea kóyeane ákoyea víta'uxa —kíxoane.

⁸Apé koene yuho po'i íhikau Jesus koéhati Ándere, po'ínu Símaum Péturu. Hara kôe:

⁹—Anêko hóyeno kalivôno apêti singu koeti paúna, ítuke sévada, yoko pi'âti kálíhunoe hôe. Itea kutimo itópono nonékuke ra êno xâne?

¹⁰Ina kixoáhiko Jesus:

—Pehúkaikopo ivátahikea ne xâne.

Yoko ápe uh'ékoti kálihunoé ngaráma yane ivátahikoku. Kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno neko êno xâne.

¹¹Yane véyoane Jesus ne pâum. Uke'éxone íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti vo'ókuke, ina pahukôa pôrekexeovo ne xanéhiko. Kúteanemaka kixoaku ne hôe. Yane itoponovohiko neko xâne, koêkuti yé'akeye âha níkea.

¹²Imatáxovonehiko, ina kixôa Jesus ne íhikauhiko:

—Ítixepa ne itátanehiko, hâxa ra nikokónoti, mará'inamo évakapu —kixoanehiko.

¹³Ina itixópahiko neko itátane, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta, hâxa neko nikotíhiko ukeâti neko singu koeti kali pâum ítuke sévada.

¹⁴Enepohikoneko noixoâti ne hána'iti iyupánevoti ítuke Jesus, hara koéhiko:

—Koati énomone porófeta kúxone úti símeamo yara kúveu mêum rà'a —koénehiko.

¹⁵Yoko éxeane Jesus isóneuhiko, kahá'ayea matitipenó kixópeahiko omópea, kaha'âtihiko ítúkea natína. Itea Jesus, ako akahá'a. Yane pohú koéne káyukopeovo ouke neko mopô.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne

Mt 14.22-33; Mk 6.45-52

¹⁶Yaneko hahaméne, píhohikopo neko íhikau Jesus xe'ókuke ne mar.

¹⁷Ivú'ixopohiko vatéke yonópotihiko poixô'oke, íyeukepo pítivokona Kafanâum. Yoko yotíxone, avo seápa Jesus xapákuke. ¹⁸Yane turíxovone ovóxokeovo ne úne vo'oku xúnati ihunóvoti. ¹⁹Itoné'e vatékexeahiko kuteâti singu koetímea, áko'o sei koetímea kílomituru, apé koéne noíxonehiko inúkuke úne yoneâti íyeuke vatékena. Yane yupihovó koene píkeahiko. Yoko koati Jesus noíxohiko. ²⁰Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Hákonoe píke, undíneye —kixovokoxoane.

²¹Yane úhepepone isóneuhiko koeku úrukeova Jesus kúveuke vatéke. Énomone yanê'e, hú koéne símea xoko yónokuhiko.

Íhokovo kuteâti koeku nikokónoti ne Jesus

²²Yaneko po'ípone káxe, enepohikoneko xâne irikóvoti poixô'oke mar, ivávakoa ákoyea axénapoa Jesus neko íhikauhiko yaneko ivú'e. Ivávakoamaka ákoyea po'ínu ivú'eti ivú'epo Jesus. ²³Yanê'e, símo po'ínuhiko vatéke ukeâti pítivokona Tibêriyade. Enepone símoku, ako ahíka neko óvoheixoku níkeahiko pâum ike íkoro'ixinevo Jesus xoko Itukó'oviti. ²⁴Noixôa xanéhiko áko'oyea Jesus-ya koane íhikauhiko, yane ivu'í kixoanehiko neko vatéke simôti, pihotínehiko ya Kafanâum oposíkoponoti Jesus.

²⁵Itopónoane ya poixô'oke mar, hara kixoahiko:

—Íhixaxotí, ná'aye sími yâyeke?

²⁶Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Haina vo'ókuke ne iyupánevoti neíxonenoee indúkea yopósikinonu, itea koati vo'ókuke ne nikokónoti níke koimátaxopitinoe. ²⁷Hako itukovo nikokónoti ákoti oríko uk'éyee kéxuna'ixinovo, itea hane kéxuna'ixinapu nikokónoti ákoti auk'é, enepone omínoti xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko énomone ne nikokónoti mbónepikenoee, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Anéye ítukeinonuke Itukó'oviti Nzá'a, exókoti xâne indúkeova ne ngxínopike —kíxoane Jesus.

²⁸Ina kixôa xanéhiko:

—Kutí'ikopo kónoko vitúkea motovâti vitúkea ahá'inovi Itukó'oviti?

²⁹Ina yumopâ Jesus:

—Hara ahá'inopi Itukó'oviti kitípinu, undi páhoe.

³⁰Ina kixopâmaka xanéhiko:

—Namo kó'eye iyupánevoti ítike, hoénaxovoee xináko, motovâti noíxxa úti koane kutípeopi úti? Kutí'ikopomo itíkoiko? ³¹Yanekôyo, níkoa voxúnoekene neko mána yaneko mêum ákoti apêti, kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Porexoo xanéhiko nikokónoti ukeâti vanúke” koêti.

³²Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Haina Muíse porexópeanoee ne nikokónoti íhae vanúke, itea enepone koati kaná'uti nikokónoti ukeâti vanúke, Nzá'a porexópeanoee. ³³Vo'oku enepone nikokónoti poréxopike Itukó'oviti, énomone ra ukeâti vanúke iko'ínamakopotí xâne yara kúveu mêum.

³⁴Ina kixôa xanéhiko:

—Unaém, peréxaveakopo uhá koeti káxxe ne nikokónoti kíxxene.

³⁵Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Undíne itukóvo ne nikokónoti poréxoti xâne yara kúveu mêum inámapea. Enepone simôti njokóyoee, kutí ngxoâtimo kuteâti xâne itopónovoti níkea ákotinemo épekeaku hímakati. Koane kutí koetimo xâne itopónovoti énoyeovo úne ákotinemo épekeaku úne. ³⁶Itea ngoyúhoinopeanoee ákoyea yakútíponu upánini neíxonu. ³⁷Uhá koeti koêkuti xâne pónenu Nzá'a kutípeonu, énomonemo simonû. Yoko enepone xâne simónuti, ákomo kalíhuina nguríkea. ³⁸Vanúke úngea. Haina nzimínoti indúkea ânja, itea nzimínoti indúkea ahá'inonu ne Pahukónuti yara kúveu mêum. ³⁹Yoko hara ahá'inonu ne Pahukónuti yáyeke ákoyea ápahuina évoem xapákuke ne uhá koeti xâne poréxonuke kutípeonu. Yoko ngoexépukopatíhikomo enepo simapúne hunókoku ra mêum. ⁴⁰Vo'oku koati ahá'inoahiko Nzá'a ápeinoaa inámati apéyeati ákotinemo hunókoku ne uhá koeti noixónuti koane kutipónuti, undi Xe'éxxa. Yoko ngoexépukopatíhikomo simapúne hunókoku ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.

Turixóvone poé'ainoa isóneu jûdeuhiko ne Jesus

41 Yane kapáhakinova jûdeuhiko ne Jesus vo'ókuke neko yûho itúkeovo nikokónoti ukeâti vanúke. 42 Hara kixókokohiko vo'ókuke:

—Eneporâ'a, hainá'ikopo Jesus xé'a Yûse? Hainá'ikopomaka véxone ne há'a yoko êno? Ná'ikopo koeti koyúhoino kó'oyene itúkeovo ukeâti vanúke? —kixókokohiko.

43 Ina kixovókoxoa Jesus:

—Hákonoe kepahákinova ra yúnzo. 44 Ako ápahuina xâne motovâti símeonu enepo hákotimo itukovo ísimonuke Nzá'a, enepone Pahukónuti yâye, epó'oxo ngoexépukopatihikomo simapúne hunókoku ra mêum. 45 Hara kôe ne yútoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke: “Íhíkaxotimo heú koeti xâne ne Itukó'oviti” kôe. Hukínóvoti itúkeovo simónuti ne uhá koeti xâne poréxonuke Nzá'a kámea koane éxea koêku ne íhíkavoti íhae xokóyoke. 46 Ako xâne noixoâti ne Nzá'a. Poéhane ñndi noixôa, undi íhae xokóyoke. 47 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone kutipónuti, ápeinoane ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. 48 Undíne itukóvo ne nikokónoti poréxoti xâne yara kúveu mêum inámapea. 49 Enepone yoxúnoekene, níkoa neko mána yane mêum ákoti apêti, itea kóyeane ívohikeovo. 50 Kene ne nikokónoti ngxínopikene, énomone ne evesékeati vanúke porexoâti ne uhá koeti xâne nikoâti ákoyea uké'exa pevóti. 51 Undíne itukóvo ne nikokónoti evesékeati vanúke poréxoti xâne inámapea. Koêkuti nikoâti, apêtímo inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku. Yoko enepora nikokónoti mboréxoake ne xanéhiko yara kúveu mêum motovâti ingó'inamakopea, énomone ra mûyom —kíxovokoxoane Jesus.

52 Koati okopókoti isóneunoa jûdeuhikoya. Hara kixókoko:

—Namo kíxoaye níkaxeovi nau mûyo ra hóyeno?

53 Ina kixovókoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepomo hákoti kutí kixêa nikokónoti ra mûyom, koane hákoti kutí kixêa ekâti ra indína, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, áko'omo xikóyokenoe ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. 54 Itea koêkuti kutí kixoâti nikokónoti ra nau mûyom, koane koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, énomonemo apê ya xokóyoke ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku, koane ngoexépukopatimo enepo simapúne hunókoku ra mêum. 55 Vo'oku kuteâti koeku koati únati nikokónoti yoko ekâti, énomonemaka koéneye ra mûyom yoko indína. 56 Koêkuti xâne kutí kixoâti nikokónoti ra mûyom, koane koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, inámapotike apéyeati ukeâti ya njokóyoke óvoheixo, yoko anêngomaka xokóyoke. 57 Kuteâti koeku itúkeovo úkeaku uhá koeti apéyeati ne Nzá'a, enepone Pahukónuti yâyeke, epó'oxo kuteâtimaka ínzuinovo xunako Nzá'a ya uhá koeti ngxíxoku indúkeovo, énomonemakamo ngoéneye indúkeovomo ukínoaku ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku ítuke ne xâne kutí kixónuti nikokónoti. 58 Anéye ra nikokónoti evesékeati vanúke. Yoko yupíhova ákoyea malíke'eka neko nikokónoti,

nika yoxúnoekene. Vo'oku enepohikonê'e, níkoa yanekôyoke, itea kóyeane ívohikeovo. Itea koêkuti xâne nikoâti ra nikokónoti ngxínopikeno, apeínoatimo apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

⁵⁹Yoko sinâgogake, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeu, óvoheixo ne Jesus ya Kafanâum íxómoti íhíkaxo enepo koyuhôa ra koekútihiko.

Poe'aínoa isóneu xanéhiko ne yuho Jesus

⁶⁰Kamoánehiko neko yûho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti koêti: —Tiú'ti emo'úti yûho râ'a. Kutí'ikopomo itôa kámokenoyea? —kíxoanehiko.

⁶¹Yoko exó kíxeane Jesus isóneuhiko ákoti koyuhó'inoati. Éxo kapáhakinova neko yuhómeku. Hukínóvoti kíxeahiko:

—Koati poe'aínoati iséneu ne yunzómeku, haína? ⁶²Ná'ikopomeamo kó'eye iséneunonu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, enepo neixánu aúngopeovo xoko úngeaku, enepone óvonzeixoku inúxotike?

⁶³Koati isoneûtike véko inámapea ne xâne, kene haina nautíke ngxí. Enepora yunzó'ínopinoo, énomone iko'ínamakopo xâne, porexoâtimaka inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. ⁶⁴Itea kóyeane ápeyea ákoti akutíponu xepákukenoe —kíxovokoxoane Jesus.

Yoko éxoane Jesus ukeâti inâ apê hokoâti, itukóvotiye ne ákoti akutípoa xapákuke neko xâne, koane itukóvotiye ne itûkohevoti koeku hókea, enepone kurikoâtikomo xoko xanéhiko puvâti. ⁶⁵Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Énomone ngxínopikenoemeku ákoyea ápahuina simónuti, enepo hákoti itukovo Nzá'a porexôa símeonu —kíxovokoxoane.

⁶⁶Vo'ókuke neko yuho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti kurikópati hókea. Ákone axénaheixahiko. ⁶⁷Ina kixovókokoxa Jesus neko nduse koeti íhikau:

—Kene itínoe, kehá'amaka kiríki hékinu?

⁶⁸Ina yumopâ Simaum Pêturu:

—Unaém, kutí'ikoponi hakápa úti? Poéhane xikóyoke kámea uti emo'úti poréxoti xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. ⁶⁹Kutípopi úti, epó'oxo véxo itúkeovo íti ne Sasá'iti Páhoenovi Itukó'oviti —kíxoane.

⁷⁰Ina kixovókokoxa Jesus:

—Koáhati úndi noivókokopinoo, itínoe nduse koêti, itea kóyeane ápeyea póhuti xepákukenoe koati ovoxe Ndeâpu —kíxovokoxoane Jesus.

⁷¹Yoko Njûda kíxo, enepone xé'a Simaum Iskarióti, vo'oku énomone itukóvo neko kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puvâti. Yoko koatímaka po'ínu íhikau Jesus nê'e xapákuke neko nduse koêti.

Muhíkinova ámeno ne Jesus, ako akutípoa itúkeovo páhoe Itukó'oviti

7 ¹Ikénepoke ra koekútihiko, ehákoa Jesus ne pitivókohiko ya Ngálíleya. Opósikoa ákoyeane píhaheixa ya Njúdeya, vo'oku ápeyea tutíhiko jûdeu oposí'ixoati kíxoaku koépekea. ²Yoko ákone ahíkapu kaxena áyui jûdeu ya hó'eke iháxoneti áyui Tabenákulu.

³Ina kixo Jesus ne ámeno:

—Hákone yovóheixo yáyeke. Píhe ya Njúdeya motovâti noíxeamaka ítikevo ne hokópitiya. ⁴Vo'oku enepone kahá'ati ipúhikea íha xapákuke xâne, ako yusíka he'onó kixea ko'ítukeyea. Koeku itfki itukéti kuteâti ne ítike, yéxakapu uhá koeti xanéhiko —koénehiko.

⁵Muhíkinova neko ámeno Jesus, ako akútipoa itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti. ⁶Ina kixoáhiko Jesus:

—Avo simápu kaxena mbíhe. Kene itínoe, koêkuti kehá'ayiku píhi, motóva píhi. ⁷Ako omótova púveopinoe ne xanéhiko yara kúveu mêum. Kene ûndi, puvónuhiko vo'oku ngaúhupu'ikinoa váherevoko. ⁸Pihénoe ayuítike, itea avo mbíha vo'oku avo simápu kaxena mbíhe —kixoanehiko Jesus.

⁹Koyuhoâne Jesus nê'e, ôvaikone ya Ngalíleya.

Pihoné'e Jesus xapa áyui jûdeu iháxoneti Tabenáku

¹⁰Ikénepoke píhine ne ámeno Jesus ayuítike, pihónemaka ne Jesus. Mayane he'onó koeti píhe puvâti noíxeokono. ¹¹Yoko oposí'ixotine Jesus ne tutíhiko jûdeu apêti ayuítike.

—Námea nê'e? —kixókokohiko.

¹²Ako tôpi koeku yúho neko êno xâne vo'ókuke. Hara kôe po'ínuhiko: —Itípakovoti ne hóyeno.

Itea hara kôe po'ínuhiko:

—Áko'o, koati aupú'ikoti xanéhiko nê'e —koéhiko.

¹³Itea he'onó'ú koeti koyúhoyeahiko vo'oku píkea tutíhiko jûdeu.

¹⁴Yoko simotíne kúku ne ayuítike, enepone póhuti sêmana yónoku. Yane pihóné ne Jesus íhikaxea ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti.

¹⁵Iyúpaxova tutíhiko jûdeu. Hara koe yúho vo'ókuke:

—Enepora hóyeno, ako íhikauvo. Ná'ikopo kixoaye éxea uhá koêti ra koekúti?

¹⁶Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Enepora íhíkavoti ínzikaxone, haina ukeâti ya njokóyoke. Koati ukeâti xokóyoke ne Pahukónuti ngoyúhoyea emó'u. ¹⁷Enepone kahá'ati itúkea aha Itukó'oviti, exoátimo koêku ra íhíkavoti itúkeovo koati ukeâti ya xokóyoke, áko'o itúkeovo njokóyoke úkea.

¹⁸—Enepone xâne koyúhoti isoneú kixone, koati oposí'ixoti iháyu'ikeokono, itea enepone oposí'ixoti iháyu'ikea ne pahukoâti, énomone kana'ú yúho, koane ako semékekexa yúho nê'e. ¹⁹Koati Muíse porexópeanoe ra Ponóvoti Kixovókuti, háina? Itea ako ápahuina xâne xepákuke itukoâti. Na koeti yopósikino képekinu? —kixovokoxoane.

²⁰Ina yumopâ xanéhiko:

—Koaítmea urúkovopiti ndémoniu koesáyu'ixoti iséneu, ikítixinake apêti kahá'ati koépekeopi —kixoanehiko.

²¹Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Poéha iyupánevoti índuke, yane heú kénœe iyípaxivoa. ²²Koeku itúkeovo páhoenopinoe yútoe Muíse sirkunsidá kíxi hóyeno kalivôno, muhíkova itukovo ya sâputu iríkeovo kónœkea sirkunsidá kíxi, kóyeane itíkinœe. Yoko haina ukeâti xoko Muíse nê'e, itea koati ukeâti xoko voxúnoekene, enepone turi viyénoxapa. ²³Koeku sirkunsidá kíxi kalivôno ya sâputu motovâti koúsokeovo neko páhoenopi Muíse itíki, ná'íkopo koeti ímeikinovonu koeku ngoíteovo hóyeno ya sâputu, mborexoâti heú kó'iyea unátipea ákotine yuvâti? ²⁴Hako keyuhôa itúkeovo pahukóvoti ne ínixene itúkeovo ákoti aunâti, hákoti yexôa koêku. Konókoti yopósiki póneovoxo iséneunœa inúxotike tumúneke keyúhoyi —kíxovokoxoane Jesus.

Ako tôpi kó'inoaku isóneu jûdeuhiko ne Jesus

²⁵Yane ápe íhaehiko Njeruzálem koêti:

—Haina énomone opósiuti koépekeokono râ'a? ²⁶Yokómoma, koati anéyetine xapákuke xanéhiko yoko ákone saya'íkoati. Hainámea kutipoâtine inuxínovitihiko itúkeova ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? ²⁷Itea koati vexoâti úkeaku râ'a. Enepomo síma ne Mésiya, ákomo exeâti úkeaku —kixókokonehiko.

²⁸Koeku íhikaxea Jesus yane témpulu, kóhonoko emó'u kó'iyea:

—Ikítixatinoe yexónuti koane yexoâtimaka ne úngeaku? Haina nzmínoti indúkoponea ânja, itea enepone Pahukónuti nzímea, koati kaná'uti nê'e yoko ákonœe yéxa. ²⁹Poéhane úndi exôa, vo'oku itúkeovo úngeakune xokóyoke, yoko énomonemaka pahukónu nzímea —kíxovokoxoane Jesus.

³⁰Yanê'e, mani ika'ákoti Jesus ne tutíhiko jûdeu, itea ako kíxoakuhiko vo'oku ávoyea simápu kaxena namúkeokono ne Jesus. ³¹Itea kóyeane enó'iyea kutípoti Jesus xapákuke neko êno opoíkovoti xâne kamokénoati. Hara koe yuhóhiko vo'ókuke:

—Enepo simané'e ne Mésiya, enepone iyupánevoti ítukemo, anu'úkoatiperameamo xunáko ítuke ra hóyeno? Koati énomone nê'e —koéhiko.

Pahukókono ika'ákoponoti Jesus

³²Kameáne farízeuhiko kixoku koeku yúho ne xanéhiko vo'oku Jesus, ina pahukôa neko koyónotihiko hána'iti imokóvokuti iká'akoponea Jesus. Yoko kaha'iné kixómaka farízeu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke pahúkea neko ika'ákoponoti Jesus.

³³Ina kôe ne Jesus:

—Ákonemo ánju'íkene xepákukenœe, yane mbihópotinemo xokóyoke ne Pahukónuti yâye yara kúveu mêum. ³⁴Yoposíkonutinœmo, itea ákonemo ínixepananu. Koáne, ako omótova yéni xoko yonómboku.

³⁵Ina kixokóko ne tutíhiko jûdeu:

—Ná'íkopomeamo yonópo râ'a ákoinokenemo vínixapana? Yonópotiperameamo xapákuke viyénoxapa kurivókokoxopovoti xâne po'íkehiko poké'e motovâti íhikaxeamaka xâne ákoti itukapu viyéno jûdeu? ³⁶Kutí'oxœmea

kíxo enepo koyuhómeku: “Yoposíkonutinoemo, itea ákomo ínixepananu” koáne “Ako omótova yéni xoko yonómboku” koeméku? —kixókokonehiko.

Íhokova Jesus ne uke úne vo'eroo vo'ero koyêti

³⁷Yaneko káxe hunókoku ne ayuíti, enepone koati teyonéti káxe, xe'ó koéne ne Jesus kóhonokea emó'u koyúhoyea xapa xâne. Hara kíxovokoxoa:

—Enepone xâne eopâti kuteâti eópone ne épeu úne, kená'akapane njokóyoke maka ítapanapune yane mbóneakemo, kuteâti koeku xâne itopónovoti ya úne. ³⁸Koêkuti kutipónuti, haramo koéneye xokóyoke ne mbóneake porexoâti inámapea, koati êno hunôti úne ákoti áka, kuteâtimaka koyúhoyeovo emó'uke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

³⁹Yoko koati koyuhó'iyeti Jesus koêku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, námoemo ne kutípotihiko Jesus. Vo'oku avo pahúkakana nê'e ya koeku ávoyea pihápa vanúke ne Jesus, koeku ávoyea itúkapumaka hána'iti ihayú'iyuti.

⁴⁰Xapákuke neko êno xâne kamokénoyeati emó'u, ápehiko koêti: —Koati énomone porófeta kúxone úti símeamo râ'a.

⁴¹Ina koehíkomaka po'ínu:

—Koati énomone Mésiya râ'a, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Ina apémaka po'ínuhiko koêti:

—Yusíkoikopo itúkeovo ukeâti Ngalfleya ne Mésiya? ⁴²Ákoikopo okóyuhua emo'u Itukó'oviti koêku ne Mésiya itúkeovomo ámoripono Ndávi, enepone teyonéti natina viyénoxapa mekúke? Ákoikopomaka okóyuhua itúkeovo Mbélem, úkeakumaka Ndávi, ipúhikomo? —kixókokonehiko.

⁴³Yane koati haxakeôvokokoti ne xanéhiko vo'oku Jesus. ⁴⁴Yoko xapákuke neko xâne, ápe kaha'âti iká'akea, itea akó'oti kíxoakuhiko.

Kayuhíkopovo xoko tutíyehiko ne pahoéti mani ika'ákoponoti Jesus

⁴⁵Yane kayuké koépone ne koyónoti hána'iti imokóvokuti xokóyoke ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koáne xoko farízeuhiko.

Ina kixôa pahukoâtihiko:

—Na koeti ákoino yamápanoe?

⁴⁶Ina yumopâhiko:

—Ako po'i xâne itopónoati unako koyúhoyea ne hóyeno.

⁴⁷Ina kixôa farízeuhiko:

—Hainámaka aupú'ikopitinenoe ne hóyeno? ⁴⁸Ako kutipoâti nê'e xapákuke úti, uti pahúkutihiko yoko uti farízeu. ⁴⁹Kene ne xanéhí koêti hokoâtime, enepohikone ákoti exâ ne Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti, kayumákapunehiko. Poéhane ipíhoponeokonohikomo nê'e —kíxoanehiko.

⁵⁰Yoko eneponeko Nikôdemu noixóponoti Jesus yanekôyo, koati póhuti xapákuke neko farízeuhiko. Hara kíxovokoxo po'ínuhiko:

⁵¹—Yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti, yusíkoikopo tumuné kó'iyea koyúhoyeovo kónokea ipíhoponeokono ne xâne koeku ávoyea paréxakana

koyúhoyea? koeku ákoyeamaka vakámokenoyea koêku ne ítuke?
—kíxovokoxoane.

⁵² Ina yumopâ po'ínuhiko farízeu:

—Ití'ikopomaka íhae Ngálíleya, ketíxinoake? Íhikexapa ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, yane neixoâtimo ákoyea ápahuina porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti ukeâti Ngálíleya —kíxoanehiko.

(⁵³ Yane píhohikopone óvokuke póhutihiko neko xâne.

Sêno pahukóvoti

8 ¹ Kene Jesus, hane yonópo xoko kali mopôi iháxoneti Olívera. ² Yuponíne ina kayukópovo hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem, koane pihínoa uhá koeti xâne. Yane ivátakone Jesus koane íhikaxea xanéhiko. ³ Yoko ápe sêno ómonehiko éskiriba yoko farízeu xoko Jesus. Inu'íkokonoti kapíneyea hóyeno ákoti itukapu íma neko sêno. Enepohikone omâti, pahúkoa xe'ó kó'iyea nonékuke uhá koêti neko xâne. ⁴ Ina kixohíko Jesus:

—Íhikaxotí, enepora sêno, koati inu'íkokonoti kapíneyea hóyeno ákoti itukapu íma. ⁵ Yutóxovo Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse kónokea hepókeokono ya mopôi, kuteâti ra sêno, imókone ivakápu. Kene íti, na kó'eye yiúho vo'ókuke? —kíxoanehiko.

⁶ Itea kó'inokeneye yuhóhiko, koati oposí'okovoti Jesus, kaha'aínoatihiko pahúkeovo ya yumópope motovâti koyúhoyeahiko itúkeovo pahukóvoti. Yane ina yupunínikovo ne Jesus yutóxea poké'eke ya vô'u. ⁷ Vo'oku ákoyea káyunuka farízeuhiko kaha'aínoati yumópea, yane exépukopone ne Jesus. Ká'aye kíxovokoxoa:

—Enepone ákoti pahúnevo xepákukeno, énomone inuxâ hepókea ra sêno —kíxovokoxoane.

⁸ Yane yupúninikopovonemaka yutóxea poké'eke. ⁹ Kameánehiko neko yúho, pohú pohu koépone píhohikopea, inixópovotihiko itúkeovo pahukóvoti. Enepone yékotenohiko xapákuke inuxópo. Ehane póhuxovo ne sêno xoko óvoheixoku nonékuke Jesus. ¹⁰ Yane xe'oo koépone ne Jesus. Noixoâne áko'oyeane neko po'íhiko xâne koane póhuxeovo ne sêno nonékuke, hara kíxoane:

—Senó, náhiko ne isímopiti yâye koyúhoti ápeyeya váhere ítike? Ákone inixoâti kónokea hipókikono?

¹¹ —Áko'one Unaém —koéne.

Ina kixôa Jesus:

—Ngúteanemaka. Ákomaka njepákapi. Pihépane, itea hákone yaukôa ítíki ne váhere ítike —kíxoane.)

Jesus itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum

¹² Ina kixovókoxoakomaka Jesus neko xanéhiko:

—Undíne itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Enepone hokónuti, ákomo ávaheixa hahákutike itea kouhápu'ikokonotimo uhá koeti kóyeku, vo'oku ápeyeane ne inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku —kíxovokoxoane.

¹³Ina poe'aínoa isóneu farízeu koane kíxeahiko:

—Koati itíne koyuhópovo itíkivo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Ako omótova kutípeokono ne yiúho —kíxoane.

¹⁴Ina kixopâhiko Jesus:

—Yusíkoti itúkeovo ûndi koyuhópovo itúkeova kuteâti ra yûnzo, itea kóyeane itúkeovo koati kaná'tuti ra yûnzo vo'oku éjnoa ne úngeaku koáne ne yonómboku. Kene itínoe, ako yéxa ne úngeaku simóya ne yonómboku.

¹⁵Enepone iséneunoa ne koekúti, pohu isoneú kíxeneno, ako takáparu. Kene ûndi, ako ínjaneye xâne kuteâti ne iséneunonu. ¹⁶Itea enepo ngoyúho koêkuti ínijnone vo'ókuke ra xâne, koati kaná'tuti ra yûnzo, vo'oku haina mbohúxinovati koeku kó'inoaneyeye inzóneu, itea énomonemaka koéneye isóneunoa ne Pahukónuti nzímea yâye. ¹⁷Yoko yane Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse hé'e, yutóxovomaka kónokea kutípeokono yuhôti koeku pí'ayea noixoâti koane koyuhó'iyeeati koêku. ¹⁸Ngoyúhoane ne ngoêku. Koane Nzá'a, enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, koyúhonumaka —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹Ina kixoáhiko jûdeu:

—Na óvo ne yá'a?

Ina yumopâ Jesus:

—Ákonoe yéxanu. Simóya ne Nzá'a, ákomaka yéxa. Eneponi yexánu, manímaka yexoâti ne Nzá'a —kíxovokoxoane Jesus.

²⁰Enepo koyuhoâne Jesus ra koekútihiko, hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem óvo, ya xoko kuríkokonoku tiúketi íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ako ika'ákoti Jesus vo'oku ávovea simápu kaxena namúkeokono.

Itukóvotiye ne Jesus

²¹Ya po'íkemaka, hara kíxovokoxoa Jesus ne jûdeuhiko:

—Mbihopeôpitinenoemo. Yoposíkopononutimo, itea yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo vo'oku ako omótova yenópi xoko yonómboku.

²²Ina kixokóko ne jûdeuhiko:

—Kahá'atiperamea koépekopeovo kutí'inoke koyuhoâti ákoyeamo omótova vonópea xoko yonópokumo?

²³Ina kixoá'ikomaka Jesus:

—Koati itínoe íhae yâye yara poké'e. Kene undi, vanúke úngea. Itínoe íhae ra kúveu mêum, kene haina undi íhae yâye. ²⁴Hukínóvoti ngíxeopinoe yévokivomo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtinoemo ivekápu, vo'oku enepo hákoti kitipónu indúkeovo énomone ne ngixínopike, yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo —kíxovokoxoane Jesus.

²⁵Ina kixoáhiko jûdeu:

—Kutí'ikopo îti?

Ina yumopâhiko Jesus:

—Ênomone kuteâti ngixínopike ukeâti inâ ndurixóvo ínzikaxea.

²⁶Mani êno yûnzo ve'ókuke, mani enjókopitinoe pehúnevo. Itea enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, koati kaná'uti nê'e, kutí'inoke ngoyuhoâti xapákuke xâne yara kúveu mêum ne ngámone xokóyoke —kíxovokoxoane.

²⁷Itea enepohikoneko xâne, ako éxa itúkeovo Há'a íhae vanúke kixínoahiko Jesus. ²⁸Hukínóvoti kíxovokoxeamaka Jesus:

—Enepo kexépukanune tikótike, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ínamo yexâ indúkeovo ênomone ne ngixínopike, koane yexoâtinenoemo yanê'e ákoyea itúkupu isoneú ngíxone nzóko, itea itúkeovo póhutine íhikaxeonuke Nzá'a ne ngoyúho. ²⁹Yoko enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, anéye njokóyoke. Ako kurí íxanu mbóhuxeovo, vo'oku kóyekune indúkea koekútihiko iko'élokexeati okóvo —kíxovokoxoane Jesus.

³⁰Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiko, êno xâne kutipoâti.

Yuhó Jesus koeku iteóvati ne pahúnevo yoko ovóheixoatiko

³¹Ina kixovókoxoa Jesus neko júdeuhiko kutipoâti:

—Enepomo hákoti itevóki ra íhíkavoti yunzó'inopinoe, itimo koati kaná'uti hokónuti ³²epó'oxo yexoâtimo ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, yane itívoatimo ne kotíveti kéyeku.

³³Ina kixôa júdeuhiko:

—Uti ámoriponoiko Âbraum. Ako vitúkeovoku akaúti. Ná'ikopo koeti “Itívoatinemo ne kotíveti kéyeku” kixínevi?

³⁴Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Uhá koeti xâne ovóheixoti pahunévotike, koati ákau váhere kixovókuti. ³⁵Yoko enepone akaúti, ápe hunókoku óvoheixea óvokuke únae. Haina kóyekutine xokóyoke. Itea enepone xé'a ne únae, koati ákoti hunókoku óvoheixeaya. ³⁶Koeku itúkeovo ûndi koitóvopinoe, undi Xe'exa Itukó'oviti, koati itévotinoe. ³⁷Ênjoa itíkivonoe koati ámoriponoiko Âbraum, itea kóyeane kehá'ayi képekinu vo'oku ákoyea yakáha'a ne ínzikaxeopike. ³⁸Enepohikone kixovókuti noínjone itúkea Nzá'a, ênomone ngoyúho. Kene itínoe, hane itíko, neíxone itúkea yá'a.

³⁹Ina kixopâmaka júdeuhiko:

—Âbraum vitúko ha'a úti.

Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Itukápuxo Âbraum itíkonoe yá'a, hékaikopo kixoku itúkeovo ne Âbraum. ⁴⁰Itea koati yoposíkoti képekinu, undi koyuhó'inopeati ne kaná'uti kixovókuti ngámone xoko Itukó'oviti. Ako ákoeneye kixoku itúkeovo Âbraum. ⁴¹Koati kixoku itúkeovo ne yá'a hekóponoe.

Ina kixopâhikomaka júdeu:

—Haina uti apehí koêti ákoti há'a. Poéhaxo ne Ha'a úti, ênomone ne Itukó'oviti.

42 Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Eneponi itukápuxo yá'a nê'e, mani koati ákoti omotóvonu yokóvo, vo'oku koati úngeakune xokóyoke koeku nzímea yâyeke. Yoko hainámaka isoneú ngíxone nzímea itea énomone pahukónu yâyeke. 43 Énjakapivo ákoinoke yexa yûnzó? Vo'oku koati mokerexó keyítinoe. 44 Itínoe koati hokoti Ndeápu. Énomone itíko yá'a. Yoko ukeátinekene, koati koépekenati nê'e. Ako káxuhevekapu nê'e kaná'utike kixovókuti vo'oku akó'oti ne kaná'uti kixovókuti xokóyoke. Enepo semekékexo, motókea kíxeaneye vo'oku koati kixovokune. Koati semékenovo'iti nê'e. Koatímaka poéheve ne uhá koeti semekénovo'iti. 45 Vo'oku ngoyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomone ákoino yakútiponu. 46 Ápeikopo xepákukenoe motovâti koyúhoyea ápeyea mbahúnevo? Koeku itúkeovo kaná'uti ra yûnzó, ná'ikopo koeti ákoino yakútiponu? 47 Enepone xâne hokoti Itukó'oviti, usó kóye kámokenoyea emó'u. Kene ákoinokenoe yakámokenonu, koati vo'oku ákoyea itíkapunoe hokoti Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Yuho Jesus koeku Âbraum

48 Ina kixoá'ikomaka jûdeuhiko:

—Koati tokopóvoti visóneunopi itíkivo samarítanu, úroevo ndémoniu, isáyu'ixinovoke iséneu.

49 Yane hara kíxovokoxopamaka Jesus:

—Haina undi úroevo ndémoniu. Koati ngahaná'ikoti iha Nzá'a, kene yíxovonoe kémoke'eyinu. 50 Haina ombosíkoti inzáyu'ikeokono, itea ápe kaha'añnonoati yoko énomone ponovô isóneunoa ra koekúti. 51 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone xâne hokoâti ra yûnzó, ákomo uké'exa pevóti.

52 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Kó'oyene véxoaneoxo itíkivo isayú'ixovoti isóneu, úroevo ndémoniu. Ivókovone Âbraum, koánemaka ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, keyúhoikomaka ákoyeamo uké'exa pevóti ne xâne itukoâti ne yíúho. 53 Ití'ikopo teyonéti ya voxú'ikene Âbraum? Ivókovo nê'e, koánemaka ne porófetahiko. Kutí'ikopo íkitixapovo?

54 Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Eneponi itukapu ûndi ihayú'ikopovo, ákoni itúkovo ne inzáyu'ikeokono, itea koati Nzá'a porexónu indúkeovo ihayú'iuti, enepone keyúhonenoe itúkeovo Itukó'oviti Yúnae. 55 Itea ákonoe yéxa nê'e. Undíne exôa. Eneponi ongoyúhoa ákoyea énja, mani kutipasí ngoépitinoe indúkeovo semékenovo'iti. Itea énja nê'e, epó'oxo koati indukeâti yúho. 56 Elókea okóvo yoxú'ikene Âbraum noíxeamo ngaxéna. Yoko noíxoane, koane hána'iti elókeyea okóvo vo'ókuke —kíxovokoxoane.

57 Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Avo itépana sinkoenta koeti xénaena, keyúhoikomaka néxi Âbraum?

58 Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Tumúneke ápeyea Âbraum, ámbene —kíxovokoxoane.

⁵⁹Énomone yanê'e, namú kixone mopô ne júdeuhiko kahá'ati koépekea Jesus, itea ipúhikopea Jesus neko hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem ákoti noiké'exopati.

Koitóva Jesus ne komití'iyeatinekene

9 ¹Koeku yónea ne Jesus, noíxone hóyeno komití'iyeatinekene. ²Ina kixôa íhikauhiko:

—Íhikaxotí, itúkinovoke komití'iyeatinekene râ'a vo'ókumea pahúnevo? áko'o vo'ókumea pahúnevo há'a yoko êno.

³Ina yumopâ Jesus:

—Haina vo'oku pahúnevo, koane hainámaka vo'oku pahúnevo há'a yoko êno komítino ra hóyeno, itea maka iyúseane ne xunako Itukó'oviti ya xokóyoke. ⁴Konókoti vitúkea ítukeye ne Pahukónuti yáyeke koêkuiko ápeyea kaxena úti, vo'oku simóvotimo hunókoku ne ko'ítukeye úti, kuteâti koêku enepo yotixóne. ⁵Koêkuiko óveam ra kúveu mêum, úndi kouhápu'iko xâne yara kúveu mêum —kíxovokoxoane Jesus.

⁶Uke'éxone koyúhoyea, ina apurúko poké'eke, kalaká'ikoti móte ya hô'o. Ina veyôa ne móte kaláka'iu, kihú'íkoa ukékuke neko komítiti ⁷ina kixôa:

—Kípeukeapanapu tánginake Silôe —kíxoane. (Yoko “pahoéti” koéti ne Silôe koéti.)

Ina pího neko komítiti kípoukeoponeovo. Yane ínixopone aukópoovo.

⁸Enepohikoneko múxone oveâti xêrerekuke óvoku, koánemaka ne po'ínuhiko xâne noixóheixoati ixómoyea épemo, hara kixókoko:

—Haína râ'a ne komítiti ixómoti ivatá'ixo yómoti épemea? —kixókokonehiko.

⁹Ina apê xâne xapákukehiko koéti:

—Énomone nê'e —kixoâti.

Itea hara kôe po'ínuhiko:

—Pó'iti, pohu akó'oti pahuíxa nê'e —koéhiko.

Ina kôe neko unatípeatine komítieya:

—Énomoneoxo úndi.

¹⁰Ina kixôa xanéhiko:

—Ná'ikopo kixévotiye ínixepinoke?

¹¹Ina yumopâ:

—Ápe hóyeno koéhati Jesus kalaká'ikoti móte ipíhoati ungékuke. Yane pahúkonune ngípoukeoponeovo xoko tángi, enepone víhaxone Silôe.

Úngeane mbího ngípoukeoponeovo, yane íninjopone —kíxovokoxoane.

¹²Ina kixopâ'ikomaka xanéhiko:

—Ná'ikopo ne hóyeno?

—Ako énja —koéne yumopâhiko.

Epemó'ikoa farízeuhiko neko hóyeno

¹³Yane ina omokóno neko hóyeno unatípeatine komítiyea xoko farízeuhiko. ¹⁴Yoko sâputu nekôyo, káxe koati sasá'itino evo jûdeu kalaká'iko móte ne Jesus ya hô'o, enepo koitóva neko hóyeno. ¹⁵Ina epemó'ikoa farízeuhiko neko hóyeno kixóvoku ínixopinoke.

Hara kíxovokoxoa hóyeno:

—Áhiukeonu móte ne hóyeno ina ngipóúkeoponovo. Kó'oyene íninjopone —kíxovokoxoane.

¹⁶Énomone ápeino po'ínuhiko farízeu koêti:

—Hainá'ikopo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno vo'oku ako teya sâputu —koénehiko.

Itea ápe po'ínuhiko koêti:

—Na kíxoaye itúkeovo hóyeno pahukóvoti itukô haná'iti iyupánevoti kuteâti rá'a? —koénehiko.

Énomone kutí'ino okopókokoti neko farízeuhiko. ¹⁷Ina kayukópahikomaka épemo'ikea ne hóyeno unatípotine. Hara kixópahikomaka:

—Kene îti, na kó'inoaye iséneu koeku koíteovopi?

Ina yumopâ hóyeno:

—Kutí'inonu páhoe Itukó'oviti koyuhó'iyeeati emó'u —koéne yumópope.

¹⁸Yoko ako akútípoa tutíhiko jûdeu itúkeovoxo komití'iyeatinekene ínixópotine. Énomone iháxikinoahiko há'a yoko êno. ¹⁹Yane ina epemó'ikoahiko tuti jûdeu. Hara kíxoahiko:

—Énomone xí'a rá'a keyúhonenoe itúkeovo komití'iyeatinekene? Na kixóvotiye ínixopinoke?

²⁰Ina yumopâ há'a yoko êno neko hóyeno:

—Véxoa itúkeovo xe'exa ûti rá'a, koane itúkeovo komití'iyeatinekene ²¹itea ako véxa ínixopinokene, koane ako véxa koitóvati. Yépema'ika, vo'oku úsotine. Énomonemo koyuhó'inopea koêku —kíxovokoxoane.

²²Yoko kó'inokeneye yúho neko há'a yoko êno, koati pikoti isóneunoa tutíhiko jûdeuya. Vo'oku koyuhoâtine tutíyehiko yanekôyoke kópuhikopeekonomo ya íhikaxovoku hó'e ne koêkuti koyuhoâti itúkeova Jesus ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. ²³Énomone koyúhoinoa há'a yoko êno neko hóyeno itúkeovo úsotine ne xé'a, koane kónokea itúkeovo énomone épemo'ikohiko koêku.

²⁴Ina ihaxíkopamaka farízeuhiko neko hóyeno unatípeatine komítiyea. Yoko pí'apene iháxikoahiko. Hara kíxoa:

—Yokóyuhua iháke Itukó'oviti itúkeovo koati kaná'utimo ne yihó'inovi. Véxoa itúkeovo koati pahukóvoti neko hóyeno.

²⁵Ina kixôa hóyeno:

—Itúkeovo pahukóvoti, ako énja. Poéhane éngo ngomítiyea nóvo, itea kó'oyene íninjopone —kíxovokoxoane.

²⁶Ina aukópamaka farízeuhiko kíxea:

—Na kixó'oye koíteovopi? Na kixoaye poréxeopi ínixepi?

²⁷Ina yumopâ hóyeno:

—Ngoyúhoinopeanenoemeku, itea ákonoe yakútiponu. Na koeti kehá'ainonoe ngáyukopeakomaka? Keha'átinoemea itíkivomaka íhikau ne hóyeno? —kíxovokoxoane.

²⁸Yane oríxoane farízeuhiko. Hara kixoahiko:

—Ítíne itukóvo íhikau nê'e. Kene uti íhikau Muíse. ²⁹Véxone yúho'ixea Itukó'oviti, poéhane Muíse. Kene ne hóyeno kíxene, muhíkova úkeaku ako véxa —kíxoanehiko.

³⁰Ina yumopâ neko hóyeno:

—Kouhé'exovoti ákoyea yéxanoe úkeaku, itea íninjopone vo'ókuke.

³¹Véxoa ákoyea yumapa xâne pahukóvoti ne Itukó'oviti, itea hane yumópo, teyoâti yoko itukeâti âha. ³²Ukeátine inâ apê ra kúveu mêum, ako kámeaku xâne ápeyea koitóvoti komítí'iyeatinekene. ³³Eneponi hákoti itukovo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno, ákoni ítone itúkea —kíxovokoxoane.

³⁴Ina kixopâmakaka farízeuhiko:

—Inípono itúkeovo iti xâne pahukóvoti ukeátinekene inâ yapê xoko mémaina, kehá'aikomaka íhikexivi? —kíxoanehiko.

Yane kópuhikeanehiko ho'úxinovoku hó'e.

Koêku ne po'ínuhiko xâne kutí koeti komítiti ikútixapovoti ponóvoti

³⁵Yoko eyékoxoane Jesus kixókonoku ne hóyeno koítovone. Itopónoane, hara kixoá:

—Kitípoa ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne?

³⁶Ina yumopâ hóyeno:

—Kutí'ikopo nê'e motovâti ngutípea Unaém? —koéne.

³⁷—Énomone ra néxone kó'oyene, enepora yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.

³⁸—Ngutípopi Unaém —koéne neko hóyeno, xaneâti ipúyukexea nonékuke ihayú'ikoati.

³⁹Ina kixoá'ikomaka Jesus:

—Nzimínoké yara kúveu mêum maka ínixapane ne komítiti, koane itúkapuneoxomaka komítiti ne po'okoâti itúkeovo iníxoti. Énomone ngouhâpu'iko, nzimínoké yara kúveu mêum —kíxoane.

⁴⁰Yoko ápe farízeuhikoya kamokénoyeati yúho. Ina kixohíko Jesus:

—Hainámea keyuhoâti vitúkeovomaka komítiti?

⁴¹Ina yumopâhiko Jesus:

—Eneponi itikápuxonoe komítiti, ákoni pehúnevo. Itea koeku íkitixapivonoe koati iníxoti koane exoâtimaka koêku ne kixovókutihiko, énomone kutí'ino anéyetiko pehúnevo —kíxoanehiko Jesus.

Íhokova Jesus ne koati únati koyónoti su'úso ya éxetina

10 ¹Ina kixovókoxxoa Jesus:

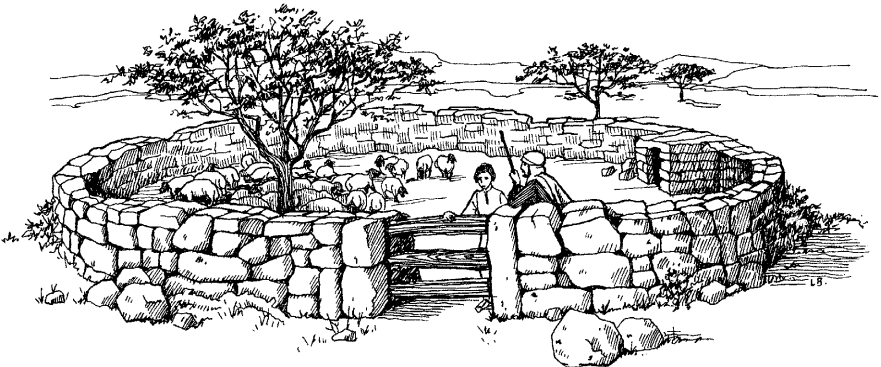
—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Enepone kovesé'uxeovati ipi kûrapena ne su'úso ákoti vekêa páhapeteake, koati ómevoti koane hú'uxokenati nê'e. ²Itea enepone vekeâti páhapeteake, énomone koati koyonoâti ne su'úso. ³Yane enepone koyónoti pahapéti, míhe'okinoa porexoâti úrukeovo. Yoko éxxoa su'úso emó'u ne únae. Koati íha veínoa únae íhaxea póhutihiko su'úsona, ina kopúhikoa meúkeke. ⁴Enepo kopúhikoaane uhá koêti ne su'úsona, inúxxinoahiko. Yane pihotínehiko ikéneke. Koáhati exeâtihiko emó'u. ⁵Ako hokohí íxxa xâne ákoti itukapu únae. Kohó'iyeahiko vo'oku ákoyea éxxea emó'u —koéne Jesus.

⁶Itúkinoa Jesus xanéhiko ra xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxeahiko, itea ako éxxinahiko isóneu kixó'ekone.

⁷Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Enepone páhapetea kûrapena su'úso, undíne itukóva. ⁸Uhá koeti simôti tumúneke nzímea, hane koéneye ómevoti yoko hú'uxokenati. Itea enepohikone kutí koeti su'úso, ako itúkeake ne yúho. ⁹Undíne itukóvo ne koati kaná'uti pahapéti. Enepone vekónuti, ngoitóvatimo. Epó'oxo kuteâti koeku su'úso únati kátarakeovo, ipuhíkeati kûrapena níxxaponeovo yoko urúkopovatimaka, énomonemakamo koéneye ne kutipónuti. ¹⁰Koati simínoti oméxxea ne ómevoti, koane koépekea yoko kotóhineyexa. Kene úndi, nzimínoti motovâti yupíheovo unáko koêku, ominoândimaka inámati apéyexati ákotinemo hunóko.

¹¹—Hara ngoéneye koati únati koyónoti su'úso usó koyêti ivókinova ne su'úsona. ¹²Enepone ahinoêti koyónoti su'úso, póhutine tiúketi itúkinoa ne itukéti, haina únae nê'e, koane hainámaka ítuke ne su'úso. Enepo nóxxo yovíre keno'ókinoati, kohó'iyexa, kurí kixôati ne óyonone. Yane ísukexoa

(Xoãum 10.1-9)

yovîre neko su'ûso kotohíneatine. ¹³Kohó'inoke nê'e, vo'oku itúkeovo tiúketai kaha'a kóyoninoake ne su'ûso, kene haina kaha'aínoati unako koêku ne óyonone. ¹⁴Kene ûndi, hara ngoéneye koati únati koyónoti su'ûso. Énjoa ne óyononem koane éxonuhikomaka, ¹⁵kuteâti koeku véxeokoko, ûndi yoko Nzá'a. Yoko usó ngóye ivónginova ne óyononem. ¹⁶Apêtimo po'ínuhiko óyononem ákoti itukapu íhae yâye. Ngonokoâtimakamo nzo'úxoepa xapákuke râ'a. Ivavákoatihikomo ra yúnzo. Yane póhutiponemo ne uhá koeti óyononem, epó'oxo mboéhanemo xapákuke ngoyonoâti.

¹⁷—Hara ákoinoke omótovonu okóvo Nzá'a, vo'oku ivónginovamo ne óyononem, ínamakamo enjepúkapa. ¹⁸Hainamo apêti uke'éxoati ra omínjone. Undínemo ihúnokoa kurikópati xoko Itukó'oviti. Ápe njunáko ínzunokea koane inzáxikopea. Yoko Nzá'a porexónu ngíxeaneye —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹Vo'ókuke neko yuho Jesus, aúkopovomaka okópeokoko ne júdeuhiko. ²⁰Êno xâne xapákuke koêti:

—Úroevo ndémoniu nê'e. Koati pepokéxovoti. Na koeti kémokenoinoa?

²¹Itea ápe po'ínuhiko koêti:

—Ako ákoeneye yuho úroevo ndémoniu râ'a. Koítovoikopo komítiti ne ndémoniu? —koéhiko.

Epemó'ikokono Jesus xapa ayuíti iháxoneti Dedikásaum

²²Ya Njeruzálem yanekôyoke, koati kaxena kóyuipe júdeuhiko hó'eke. Énomone ne áyui íhaxonehiko Dedikásaum. Yoko kaxena kásati yanekôyoke. ²³Hane véko ne Jesus varándanake ne hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem, enepone iháxoneti Varándana Salúmaum. ²⁴Yane ayákukoane júdeuhiko. Hara kixóhiko Jesus:

—Námoye keyúhoyi itukóvotiye íti? Itukápuxo íti ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovovi, hákone hi'onó'uxivovi —kíxoanehiko.

²⁵Ina kixovókoaxo Jesus:

—Ngoyúhoinopeanenoe, itea ákonoe yakutíponu. Enepora itukéti índuke ya iháke Nzá'a, énomone exókopinoe indúkeovo koati páhoe. ²⁶Itea ákonoe yakutíponu vo'oku hainánoe iti óyononem. ²⁷Enepone óyononem, ivávako yúnzo. Énjoanehiko, koane hokóponuhiko. ²⁸Mboréxoahiko inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo yanapa ipihóponovokutike, epó'oxo ákomo hu'uxóponoati. ²⁹Enepone Nzá'a porexónoati, xunané'e ya uhá koêti. Ako itoâti hú'uxopea xokóyoke. ³⁰Koati póhutine úti, ûndi yoko Nzá'a —kíxovokoxoane.

³¹Yane veyó kixone mopôï ne júdeuhiko, mani hepókoti Jesus, kaha'âtihiko koépekea kuteâti mani kíxoaku yanekôyoke. ³²Ina kixovókoaxo Jesus:

—Êno únatinoe itukéti índuke xepákukenoe, páhoenonu Nzá'a indúkea. Énomoneikopo kehá'aino hipókinu vo'ókuke?

³³Ina yumopâ júdeuhiko:

—Haina únati itukéti hepókinopike úti, itea koati vo'oku ákoyea tiya Itukó'oviti, iti xâne kuteâti úti itíkuvoti Itukó'oviti —kíxoanehiko júdeu.

³⁴Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Hainá'ikopo yutoxóvoti yane yutoéti hé'e, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ne koêti: “Ngo'épepo, itínoemaka kuteâti ûndi, undi Itukó'oviti” koêti? ³⁵Itukovo “Itínoe kuteâti ûndi, undi Itukó'oviti” kixoâti Itukó'oviti neko xâne iyónoku yúho mekúke, yoko ako omótova pahúkeovo ne emo'u Itukó'oviti, ³⁶ná'ikopo koeti “Itíkovoti Itukó'oviti” kixínenunoe, vo'oku ngoyúhoyea indúkeovo Xe'exa Itukó'oviti? Koáhati undi noívokoe itúkea sasá'iti ítuke, koane undímaka páhoe yara kúveu mêum. ³⁷Eneponi hákoti indukôa itukéti kuteâti ítuke ne Nzá'a, ákoni okónokoa kitípinunoe. ³⁸Itea koeku indúkea kuteâti ítuke Nzá'a, yusíkoti ákoyea yakútiponu itea vo'ókuke ra itukéti índuke, mani konokoâti kitípinu. Yane mani yexínoati iséneu itúkeovo póhutine úti, ûndi yoko Nzá'a, koeku ápeyea ne Nzá'a njokóyoke, koêkumaka ámbeyea xokóyoke —kíxovokoxoane Jesus.

³⁹Yane kahá'apoaemaka jûdeuhiko iká'akea, itea itópeovamaka Jesus.

⁴⁰Ina kayukópovomaka yónea ne Jesus poixó'oke huvêo, enepone Njôrdaum, xoko óvoheixoku Xuaum Mbátita áhikexea xâne yanekôyoke inâ turixóvo áhikea. Yane ôvane Jesus-ya. ⁴¹Yoko koati êno xâne pihinoâti. Hara koe yuhóhiko vo'ókuke:

—Ako iyupánevoti ítuke ne Xuaum Mbátita kuteâti ítuke râ'a, itea uhá koeti yuho Xuâum vo'ókuke ra hóyeno, aínovo koati kaná'uti —koénehiko.

⁴²Yoko ako yumáxapu kutípoti Jesus xapákuke neko xâne.

Ivokóvo ne koéhati Lâsaru

11 ¹Ápe hóyeno ka'aríneti koéhati Lâsaru, íhae kali ipuxóvokuti iháxoneti Mbétanea, óvokumaka Mâriya yoko Márta, mokéxahiko. ²Eneponi Mâriya, mokéxa ne ka'aríneti, énomone neko ovohévexoti Jesus xêru koane kihuhévexopati ya híyeu tûti. ³Eneponi mokéxahiko Lâsaru, ápe páhoe xoko Jesus. Hara kixóponoa:

—Unaém, ka'aríneti ne ínikene, enepone ákoti omótova yokóvo —kíxoane.

⁴Eyékóxoane Jesus, hara koéne:

—Eneponi arinéti, hainamo koepékoati itea iháyu'ikeokonokemo xunako Itukó'oviti vo'ókuke, epó'oxo inzáyu'ikeokonokemakamo, undi Xe'exa Itukó'oviti —koéne.

⁵Yoko koati ákoti omótova okóvo Jesus ne Mâriya yoko po'ínu, enepone Márta, koánemaka Lâsaru, áyo. ⁶Ikénepoke eyékokoxinea Jesus ká'arineyea ne Lâsaru, pí'apoakomaka káxe óvoheixoa ne óvoheixoku. ⁷Yane hara kíxovokoxoa Jesus neko íhikauhiko:

—Hingá, vaúkapapu ya Njúdeya.

⁸Ina kixôa íhikauhiko:

—Ihikaxotí, koati ávoti axu'íkenepo ike kahá'ayea koépekeopi ya mopôi ne evo jûdeuya, keyúhoikomaka yaúkopivoya?

⁹Ina yumopâ Jesus, itukínoati íhixovo:

—Nduse ákoikopo ákoe ne ôra ya káxe? Itukovo yoneâti káxe ne xâne, ako ikaxáhevexoati. Koáhati iníxoti vo'oku uhápu'ine ne kauhápu'ikoati ra kúveu mêum. ¹⁰Itea itukovo yoneâti yóti ne xâne, ikáxahevexovo vo'oku ákoyeane kouhápu'ikoti xokóyoke —koéne.

¹¹Ina kixovókokopaikomaka:

—Imókone neko vínikone Lâsaru itea mbihinoâti, ngoyúkoponoati.

¹²Ina kixoáhiko íhikau:

—Unaém, enepo itukapu imókoti, ákoneikopomea yuvâti —kíxoanehiko.

¹³Yoko “ivókovone” koêti neko yuho Jesus. Itea ikútixati íhikauhiko koati imókoti. ¹⁴Ina kauhápu'ikinoa Jesus koêku. Hara kixovokoxoa:

—Ivókovone Lâsaru. ¹⁵Epó'oxo elóke ongóvo ángo'oyea xokóyoke maka yakútiponunenoe. Hingayá, naixapana úti.

¹⁶Ina kixovókoxo ha'ínehiko ne Túme, enepone íhautimaka Hapáparu:

—Hingá, maka xané víxane koépekeokono —koéne.

Jesus itukóvo koexépukopoti ivokóvoti

¹⁷Koeku símea ne Jesus ya Mbétanea, itone koaturu koeti káxe ike ekóxinevo ne Lâsaru. ¹⁸Yoko mopó'amea kílomituru kíxoaku Mbétanea ne Njeruzálem.

¹⁹Koati ênoti jûdeu óvokuke Mâriya yoko Márta kouhépekoponeati isóneu ike ivókinevo áyo. ²⁰Eyekóxoane Márta kenó'okea ne Jesus, pihóne okótumonexea. Kene Mâriya, ôvane óvokuke. ²¹Tokopóne Jesus ne Márta, hara kíxo:

—Unaém, eneponi yáva yâye, ákoni ivákapu ne áyom. ²²Itea enepo yepêma Itukó'oviti kó'oyene, énja poréxeopeamo ne yépemoake.

²³Ina kixôa Jesus:

—Iyukópovotimo ne yâyo.

²⁴Yane hara kixópamaka Márta:

—Énja iyúkopeovomo simapúne exépukopope xanéhiko yaneko auké'ene ra kúveu mêum.

²⁵Ina kixôa Jesus:

—Undíne itukóvo koexépukopoti ivokóvoti, mborexópatimaka inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Enepone kutipónuti, yusíkoti ivókevone itea kóyeane iyúkopeovo. ²⁶Heú koeti kutipónuti inamápoti ya njokóyoke, ákomo uké'exa pevóti. Kitípoa ra yúnzo?

²⁷—Êm Unaém, ngutípoa —kíxoane Márta. —Ngutípoane itúkeovo íti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovovi. Iti Xe'exa Itukó'oviti kúxone úti símeamo yara kúveu mêum —kíxoane.

Koeku Jesus iyô

²⁸Uke'éxone koyúhoyea ne Márta, ina ihaxíkopono Mâriya, enepone po'ínu, motovâti ákoyea po'i kamoâti. Hara kíxo:

—Simóne ne Ihíkaxoti. Íti iháxiko —kíxoane.

²⁹Kamoáne Mâriya, xepú koéne, pihóne xokóyoke. ³⁰Yoko avo úrukapa Jesus ne kali ipuxónokuti, óvoheixoakone xoko tokópeaku Márta. ³¹Enepokhikoneko júdeu ovóheixeati óvokuke ne evo Mâriya kouhépekoponeati isóneu, noixoâne exépukea, hokó kíxoane, ikutíxatihiko, iyóponoti xoko ekóxonokoku âyo.

³²Simoáne Mâriya ne Jesus ya xoko óvoheixoku, ipuyuké kó'iyeanne nonékuke koane kíxea:

—Unaém, eneponi yáva yâyeke, ákoni ivákapu ne âyom —kíxoane.

³³Noixoâne Jesus íyoyea koánehikomaka neko júdeu hokoâti, yupihovó koéne kotíveyea isóneuke xaneâti hána'iti kóseanayea. ³⁴Ina kôe ne Jesus:

—Ná'ikopo yekóxoanoe?

Ina yumopâhiko:

—Yókone Unaém, neíxapana —kíxoanehiko.

³⁵Yane íyone ne Jesus.

³⁶Ina kôe ne júdeuhiko:

—Neíxoá koêku? Koati yupihóvati ákoyea omótova okóvo nê'e —koénehiko.

³⁷Itea ápe po'ínuhiko koêti:

—Koítovo pepo komítiti râ'a. Manímea apêti kíxoaku motovâti ákoyeani ivákapu neko Lâsaru —koénehiko.

Koexépukopa Jesus neko Lâsaru

³⁸Yupihovó koéneoxomaka kotíveyea isóneuke Jesus. Úkeane pího xoko ekóxonokoku Lâsaru, kali hána'iti uhôro kehoéti mopóike. Yoko ápe pú'iti mopôí exéxeokonoke. ³⁹Ina pahukôa Jesus veyópeokono ne mopôí. Itea hara kíxoá Márta, mokéxa neko ivokóvoti:

—Unaém, xúnatine ihópune, vo'oku koáturuxopene káxe kó'oyene ike ekóxinevo.

⁴⁰Ina kixôa Jesus:

—Ákoikopo ínjapimeku neíximo xunako Itukó'oviti enepo yakutípo yûnzo? —kíxoane.

⁴¹Ina veyopókono neko mopôí. Yane hara kôe ne Jesus koeku komómoyea vanúke:

—Pai, aínapo yákoe vo'oku kéminu. ⁴²Énjoa kéyeyikune kéminu, itea kó'inokeneye yûnzo kó'oyene vo'ókuke ra êno xâne yâyeke, maka akútíponune itúkeovo íti pahukónu nzímea yara kúveu mêum —koéne.

⁴³Uke'éxone koyúhoyea nê'e, kóhonokoxo emó'u kó'iyea:

—Lâsaru, ipíhikapa meúkeke! —koéne.

⁴⁴Yane iyúkopovo ne ivokóvoti, ipúhikopone meúkeke koane ínayea aú'okexovo hêve yoko vô'u, koane aunoné kó'iyea ya léhu. Ina pahukôa Jesus kúxe'okopeokono motovâti yonópea.

(Xoãum 11.44)

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2

⁴⁵Xapákuke neko jûdeu noixóponoti Mâriya óvokuke, êno kutípoti Jesus noixeâne ítuke. ⁴⁶Itea pihóne po'ínuhiko jûdeu xoko farízeuhiko éto'okoponea koêku ne ítuke Jesus. ⁴⁷Yane ho'úxohiko koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko ne tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne farízeuhiko. Ina koehíko:

—Namo víxaneye? Koati ênoti iyupánevoti ítuke ne hóyeno!

⁴⁸Enepomo sikáne ûti, kutipoâtimo heú koeti xâne. Yane keno'ókotimo

ne payásoti ya utíke íhae Róma uke'éxoatimo ra sasá'iti péti vimókovoku, koánemakamo ra poké'exa úti —koénehiko.

⁴⁹Yoko ápe Kaífa xapákukehiko. Énomone neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yaneko xoénae. Hara koe yûho xapákuke:

—Ako yéxoneno! ⁵⁰Ako kali iséneunoa ra koekúti! Unatíneoxo ápeyea póhuti hóyeno ivokínovati ra xanéhiko ya koêkuni itúkeovo poké'exa úti uke'éxokono koane uhá koeti xanéhiko yara poké'exake úti ivokóvo —kíxoanehiko.

⁵¹Yoko enepone yûho, haina ukeâti xokóyokene, itea vo'oku itúkeovo koati payásoti ya uhá koeti sasedóti yaneko xoénae, poréxo Itukó'oviti koyúhoinoa koêku ne âvoti simâpu kaxéna, koyuhoâti ivókinovamo Jesus ne xâne yane poké'exa jûdeu. ⁵²Yoko haina pohúneta xanéhiko poké'exake jûdeuhiko ivókinovomo, itea ivokínovotimaka ho'úxoepa uhá koeti xe'éxaxapamo Itukó'oviti, koêkuti óvohikoku, itukópatihiko póhutipone ikéneke.

⁵³Ukeátine neko káxe, koúsokone isóneuno Jesus ne tutíhiko jûdeu koépekeamo. ⁵⁴Hukínóvotipo ákoyeane íhikaxa ne Jesus xapa jûdeuhiko. Pihópone kalíke pitívoko koéhata Efarâim xe'o mêum ákoti apêti. Énomone óvoheixo koánemaka íhikauhiko.

⁵⁵Yoko yé'exovone Páskoa yanekóyoke, áyui jûdeu ya hó'eke. Hukínóvoti enó'iyea xâne ukeâti neko óvoheixoku Jesus yonotihiko Njeruzálem tumúneke kaxena áyui, motovâti kasása'ikeovo kuteâti koeku páhoenoa hó'e itúkea. ⁵⁶Enepohikone xâne ya Njeruzálem, opósi'ixohiko Jesus. Koeku óveahiko yane hána'iti imokóvokuti, hara kixókoko vo'ókuke:

—Na kó'inoaye iséneu, keno'ókotiperameamo? áko'o ákoperameamo kená'aka ayúfíke —kixókokohiko.

⁵⁷Yoko pahúkoane farízeuhiko yoko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, kónokea koyúhoyea óvoheixoku Jesus áva xâne noixoâti, motovâti iká'akoponeahiko.

Jesus ya Mbétanea

Mt 26.6-13; Mk 14.3-9

12 ¹Sei koé'iko káxe âvoti tumúneke neko áyui jûdeu hó'eke koéhata Páskoa, pího Jesus ya Mbétanea, óvokuke Lâsarú, enepone ivokóvoti koéxepoepo. ²Itúkohiko êno níkokónoti vo'oku símea Jesus. Márta itukóvo kaunákoti mēsa. Kene Lâsarú, kahá'ine Jesus yoko po'ínuhiko xâne xe'o mēsa. ³Yane ápe xêru yupihóvoti hepíko, ainóvoti nârdú ákoti ánahi véyone Mâriya. Yoko puhí koeti íhakuke neko xêru. Ina ovohévexo Jesus koane kíhuhevexopea ya híyeu túti. Yupihovó koéne uheko ihópune ne xêru ya uhá koeti kúveu neko ovokúti. ⁴Ina kôe ne Juda Iskarióti, po'ínu íhikau Jesus, enepone itúkoheovoti koeku hókea Jesus, enepone kurikoâtimakamo xoko xanéhiko puvâti:

⁵—Mani êno tiúketi ovâti ra xêru akavánevo, kuteâti námoe xâne ko'ítuketi ovâti yehí koeti kohê. Na koeti ákoino akavánevo, ínani parekékakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i? —koéne.

⁶Kó'inokeneye yûho, haina vo'oku yónea okóvo ne xâne ákoti apeínoati, itea vo'oku itúkeovo koyónoti tiúketina evo Jesus, yoko kóyekune véyea apê tiúketi urúkovoti íhakuke.

⁷Ina yumopâ Jesus:

—Síkeane ra sêno. Unákinooake ne xêru motovâti kíxeonuneye, inúxoatine ne kixókonokumo ngoxé'u engaxápune. ⁸Kóyekunemo xepákukenoe ne xâne ákoti apeínoati, itea ákomo ángoyeneye xepákukenoe —kíxoane.

Itúko isóneu ne tuti jûdeu koépekea Lâsaru

⁹Yupihovó koe êno xâne xapákuke jûdeu eyekóxoati símeane ne Jesus ya Mbétanea. Úkeane noixóponoahiko. Haina pohúneti vo'oku Jesus pihínohiko, itea noixóponotimaka Lâsaru, eneponeko ivokóvoti koéxepoepo Jesus. ¹⁰Yoko kouókonehiko isóneu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'leke koépekeamaka Lâsaru ¹¹vo'oku koati ênoti jûdeu hokópoti Jesus vo'oku Lâsaru.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem

Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40

¹²Poéha káxe ikénepoke, eyékokonehiko kenó'okea Jesus ya Njeruzálem neko êno xâne komomóponoti áyui Páskoa. ¹³Ina veyohíko tuti exáte, yane pihónehiko okótumonexea Jesus xaneâti vaúkexeahiko. Hara koéhiko yûho vaúkexea:

—Koati hána'iti ihayú'iuti rakéne. Viháyu'ika ra páhoenovi Vúnae Itukó'oviti. Énomone ra natina úti, uti izaraelíta —koénehiko.

¹⁴Yoko ísimokono xe'exa njuméntu xoko Jesus, ina ivu'íxoa kuteâti koêku ne kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

¹⁵“Hákonoe píke, itínoe íhae Njeruzálem, vo'oku harakéne netínanoe ivu'íxoti xe'exa juméntu” koêti.

Zacarias 9.9

¹⁶Yoko avo éxa íhikauhiko Jesus kixó'ekone neko yutoéti yaneko káxe, itea itukópovone hána'iti ihayú'iuti ne Jesus ya xoko Itukó'oviti ike exépukopine ukópea xapa ivokóvoti, yane puyákovanehiko okóvo íhikau neko kúxotihiko yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyuhó'iyeeati koêku, koane exó kixóponea tokópeovoxo.

¹⁷Enepohikoneko êno xâne noíxoti Jesus koéxepukopea Lâsaru ukópea xapa ivokóvoti, koyúhopane neko noíxone xapákuke xanéhiko.

¹⁸Énomonemaka okótumonexino Jesus neko êno xâne vo'oku eyékoexea koêku neko hána'iti iyupánevoti ítuke. ¹⁹Ina kixokókohiko ne farízeu:

—Yokómomapihinoe, ákomo víta vo'oku heu-heú koéne xâne xokóyoke —kixókokonehiko.

Kahâ'a noíxea Jesus ne ngerêkuhiko

²⁰Xapákuke neko xanéhiko ihayú'ikoponoti Itukó'oviti xapa ayuúti hó'eke, ápemaka xâne ákoti itukapu júdeu, enepone ngerêkuhiko. ²¹Énomone yuhó'ixopono Filípi íhae pitivóko iháxoneti Mbetásaida ya Ngalíleya, koyuhó'inoatihiko kahá'ayea noíxea Jesus. ²²Pihóne ne Filípi éto'okoponea Ándere. Yane pihóne neko pi'âti éto'okoponeamaka Jesus. ²³Ina kixoáhiko Jesus:

—Simóvone kaxena indúkeovo hána'iti ihayú'iti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. ²⁴Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone ake nonéti, kuteâti ake tiríku, enepo hákoti irikópovo poké'eke, hákotimaka ekoxópokono, kôyeane mo kóyeku. Itea enepo ekaxápakana, enópomo há'i pôreu. ²⁵Koêkuti xâne ákoti omotóvo okovo kouíhepeka kóyeku yara kúveu mêum, evókotimo mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne ákoti yuixápu ne mani unako kóyeku yara kúveu mêum, énomonemo unatí koépoku xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku. ²⁶Enepo áva xâne kahá'ati itúkea índukexeake, konókoti hókeonu. Yoko koêkutimo véngoku, énomonemakamo véko. Epó'oxo áva xâne itúkoti índukexeake, kahaná'ikoatimo Nzá'a —kíxoanehiko Jesus.

Koyuhôa Jesus koêku ne ivókovope

²⁷Ina koe'íkomaka:

—Koati hána'iti tiveko inzóneu. Námeamo ángoene? “Keítapunu yara ôra nzímokune” ínjamea ne Nzá'a? Itea ako omótova vo'oku koati énomone nzimíno yara kúveu mêum. ²⁸Pai, kehána'ika ra íhe —koéne.

Énomone yanê'e, apé koéne emo'úti inu'íxoti vanúke. Hara kôe:

—Ngahána'ikoane, epó'oxo ngahaná'ikopatikomakamo kó'oyene —koéne.

²⁹Yoko enepohikoneko êno xâne ho'uxóvotiya, kamoánehiko neko emo'úti, koyúhoahiko itúkeovo xururúkoti. Kene po'ínuhiko, hara kôe:

—Koati ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti yuhó'ixoa —koénehiko.

³⁰Ina kourápu'ikinoahiko Jesus koêku. Hara kôe:

—Haina vo'ónguke itea ve'ókukenoe ápeino ne emo'úti. ³¹Simóvone kaxena kouhupu'ikeokonoku ipíhoponeokonono ne xâne yara kúveu mêum vo'oku váhere kixoku itúkeovo, koane veyopókonotinemo ne Satánae itúkeovo pahúkoti yara kúveu mêum. ³²Kene ûndi, enepo ngaexépukakanane ungeâti poké'e, inzímotimo uhá koeti kó'iyevovoku xâne njokóyoke —koéne.

³³Kó'inokeneye ne yúho, exókoati kixókumo koêku ivakápu.

³⁴Ina kixôa xanéhiko:

—Enepone véxone ya yútoeke porófetahiko koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke, ákomo ivákapu ne Mésiya, enepone páhoxe Itukó'oviti koíteovo xâne. Ná'íkopo koeti keyúhoino kónokea koéxepukeokono ukeâti poké'eke ne íhae vanúke ikútipasikoponovoviti, uti xâne? Kutíyaikopomea nê'e? —kíxoanehiko.

³⁵Ina yumopâhiko Jesus:

—Ákonemo áxu'ikene yâye xepákukenoe ne kouhápu'ikoti xâne. Víkaikopo uhapú'itike koêkuiko ápeyea xepákuke maka hákone simôpi hahákuti. Vo'oku koêkuti yonôti xapa hahákuti, ako exa yónoku. ³⁶ Koeku ápeyeako xepákukenoe ne kouhápu'ikoti, yakútipoano e motovâti itíkopivo kouhápu'ikotimaka po'ínuhiko xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhikopeane xepákuke. Yane ákone kûrivakaxapa.

Ako akútipo Jesus ne jûdeuhiko

³⁷Upánini enó'iyea iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovo e xunáko xapákuke neko xâne, kóyeane ákoyeahiko akútipoa. ³⁸ Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko yútoe porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

“Unaém, ako kutipoâti ra yemó'u koyúhone úti. Ako iyukínovati isóneu ne hána'iti xináko képuhiu xapákuke” koêti.

Izâiya 53.1

³⁹Ene ákoino omótova kutípeahiko, kuteâtimaka koeku kó'iyea po'íke yútoe Izâiya, enepone koêti:

⁴⁰ “Poréxoá Itukó'oviti ákoyea itópoinoake komómoyea ya úke. Poréxoamaka kótiu'ikea omíxone ákoinoke itópoinoake noíxea ya úke. Énomonemaka ákoino éxina isóneu koêku, koane énomonemaka ákoino aúkapapu xoko Itukó'oviti. Koati ákoinokemakamo kaítapa Itukó'oviti” kôe.

Izâiya 6.10

⁴¹ Kó'inokeneye yuhu Izâiya, vo'oku noíxeane yanekôyoke ítúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti ne Jesus, koane koyúhoyea koêku.

⁴² Kóyeane enó'iyea kutípoti Jesus xapákuke neko tutíhiko jûdeu, itea he'ono'ú kixóvohiko hókea vo'oku píkea éxea farízeuhiko. Koati pikotíhiko kópuhikeokono íhikaxovokuke hó'e enepone exâ farízeuhiko.

⁴³ Koáhati ainóvoti oposí'ixoti úhepeyea isóneunoa xanéhiko ya koêkuni ítúkeovo Itukó'oviti kahá'ahiko úhepeyea isóneunoa.

Koyuhôa Jesus kixókonokumo ne xâne ákoti akutípoa

⁴⁴ Ina kohonóko emó'u ne Jesus. Hara kôe:

—Koêkuti xâne kutipónuti, haina póhutine ûndi kutípo, itea hane kutípoxo enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum. ⁴⁵ Koane koêkuti noixónuti, koati noixoâtimaka neko Pahukónuti nzímea yâyeke.

⁴⁶ Nzímínoti ngóuhapu'ikea xâne yara kúveu mêum, maka hákone ovóheixo hahákutike ne póhutihiko kutipónuti. ⁴⁷ Enepo áva kamoâti ra yúnzo ákotimaka itukâ, haina ûndi pahukoâmo ipíhoponeokono, vo'oku haina nzímínoti mbahúkopea xâne ipihóponovokutike, itea nzímínoti ngoíteova.

⁴⁸ Enepone ákoti akahá'anu, ákotimaka akutípo yúnzo, anêko exókoati

yonópeamo ipihóponovokutike. Enepone ihíkavoti yûnzo, énomonemo exókoa yonópeamo ipihóponovokutike simapúne hunókoku ra mêum.

⁴⁹—Haina ukeâti njokóyoke ra yûnzo, itea koati Nzá'a, enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum, exókonu nóngone ngoyúhoyea koane nóngone ngóuhapu'íkea xapa xâne. ⁵⁰Enepone páhoenonu ngoyúhoyea, énja itúkeovo énomone porexô xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko enepora yûnzo, koati kuteâti páhoenonu Nzá'a ngoyúhoyea.

Kipohévekexoa Jesus ne íhikauhiko

13 ¹Yanekôyoke, koati tumúneke Páskoa, enepone áyui jûdeuhiko hó'eke. Éxoane Jesus símeovone kaxena ipúhikopea yara kúveu mêum koane káyukopeovo xoko Há'a. Yoko enepone ákoyea omótova okóvo Jesus neko hokoâtihiko yara kúveu mêum, tukú kíxoa yaneko pihopóne. ²Énomone yanekôyo, nikotíhiko evo Jesus xapa Páskoa. Yoko tumúneke nê'e, ípihoane Ndeâpu isóneuke Juda Iskarióti, xé'a Símaum, kurífkeamo Jesus xoko xanéhiko puvâti. ³Éxoamaka Jesus ápeyea xunáko, póneake Há'a, oúkeke uhá koeti koekúti, koane éxoamaka itúkeovo úkeakune xoko Itukó'oviti yoko káyukopeovonemo xokóyoke. ⁴Ya koeku níkeakohiko, exépkone ne Jesus, ina kurikôa ne hamá koeti ípovo oveâti oúkeke ne po'i ípovo. Yane ina véyo váhere ika'ákoa no'ékuke, ⁵ínamaka véyo úne koane kóhokeane mbásiyake. Yane turíxovone kipóhevekexea íhikau koane kíhuhevekexopea yane váhere iká'ae no'ékuke.

⁶Ina kixôa Simaum Péturu ahi'ókovane Jesus:

—Unaém, itínemo kipohévexonu?

⁷Ina yumopâ Jesus:

—Avo yéxina iséneu ra índuke kó'oyene, itea yexoâtimo tumúneke.

⁸Ina kixoá'ikomaka Péturu:

—Ákomo kalíhuina kipéhevexinu.

Itea hara kixópa Jesus:

—Enepomo hákoti ngipohévexopi, ákonemo omótova hékinu.

⁹Yane hara kixópanemaka Péturu:

—Unaém, hákoikopo poehâne njêve itea kipé'ikamaka ra vô'um koane ndúti.

¹⁰Yane hara kixópamaka Jesus:

—Enepone xâne ahíkovotine, sasá'ipone. Poéhane hêve kopití'ipo koêkuiiko ixómoyea yónokexo, kónokinoko kipóhevexeovo. Kene háxa, uhá koene sasá'ipea. Énomonemaka kénenoeye koeku itíkivo ngasása'íupone. Itea ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ípotine —kíxoane.

¹¹Vo'oku éxoane Jesus itukóvotiye ne itúkoheovoti xapákuke ne hokoâti, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti. Énomone kó'ino: “Ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ípotine” kó'ino.

¹²Uke'éxoane Jesus kipóhevekexea ne íhikau, yane itúkopane ne hamá koeti ípovo ina aukópovo xe'oku mêsa. Hara kíxovokoxo íhikau:

(Xoãum 13.12)

—Yéxoaneno koêku ne índukeinopi? ¹³Íhexinuno Ihíkaxoti koane Yúnae. Yoko koati tokopóvoti ne yíũho vo'oku kaná'uteoxo índúkeova. ¹⁴Koeku íngutipasikeovo ovoxéti ngipóhevexeopinoe, undi Yúnae yoko Ihíkaxopiti, yusikónemaka kíkikokoneye. ¹⁵Vo'oku koati indukínopitinoe hékone motovâti itíkimaka kuteâti ra índukeinopinoe. ¹⁶Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévakanoe: Haina ahinoêti payasô yane pátarauxa. Koane hainámaka pahoéti payasô yane pahukoâti. ¹⁷Koeku yéxinoe ra koekúti, koati únatimo kêku enepo itikâ.

¹⁸—Enepora yunzómeku, haina uhá ketínoe ngíxo, vo'oku é'exo ngíxoixoane ne noífvongoeponehiko. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti kíxone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti mekúke xoko kó'iyeku: “Enepone ixómoti iníkonu, ainovó koe énomone vaheréxinonu ítuke” koêti. ¹⁹Éndo'okinopikeno kó'oyene maka enepo avané'e ne koekúti, yakútipoanenoe índúkeova ne ngixínopike. ²⁰Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Koêkutimo ivavákoati ne mbáhoe, undímakamo ivávako. Epó'oxo koêkutimo ivavákonuti, koati ivavákoati ne Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti

Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23

²¹Uke'éxoane Jesus koyúhoyea, yupihovó koéne kotíveyea isóneu ina kixovóxoxo íhikau:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Anéye póhuti xepákuke itúkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.

²² Yane noinoneké kixókokone ne fhikauhiko, akó'oti hapiké'eka itukóvotimoye xapákukehiko. ²³ Yoko ápe póhuti fhikau Jesus xêrerekuke, enepone ákoti omótova okóvo Jesus. ²⁴ Vô'u veínoa Simaum Pêturu éxokea nê'e kahá'ainoa épemo'ikea Jesus itukóvotiye ne kíxone. ²⁵ Yane hara kixo Jesus neko fhikau isu'oo koyeâti xa'ákuke:

—Unaém, kutíyane ne kixe?

²⁶ Ina yumopâ Jesus:

—Énomonemo ne mbôreu itátane pâum ngaláka'iu utókuke —kíxoane.

Yane veyone itátane pâum ne Jesus, ina kalaká'ikoa utókuke, ina poréxo Njûda, xé'a Simaum Iskarióti. ²⁷ Ehá'axo namúkoa Njûda neko itátane pâum, ûrukovane Satánae. Yane hara kíxoa Jesus:

—Yéhaka itfki ne ítikemo —kíxoane.

²⁸ Yoko ako ápahuina xapákuke neko ovoti xe'o mêsa exínoati isóneu kó'inokeneye neko yuho Jesus. ²⁹ Vo'oku itúkeovo Njûda koyonínoa tiúketinahiko, ápehiko ikutíxati pahukoâti Jesus ne Njûda vanéxoponea nókone vo'oku ayuúti, áko'o itúkeovomea pahukoâti pôrekexoponea tiúketi xoko xâne ákoti apeínoati.

³⁰ Ehá'axo namúkoa Njûda neko itátane pâum, ipúhikopeane xapákuke. Yoko yótine yanekóyo.

Inámati koekúti páhoenovi Jesus vitúkea

³¹ Ipuhíkopeane Njûda xapákuke, ina kixovókokoxa Jesus ne fhikau:

—Oránane éxeokono indúkeovo hána'iti ihayú'iu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Epó'oxo vo'ónguke, iyúsetinamakamo itúkeovo hána'iti ihayú'iu ne Itukó'oviti. ³² Koeku ngouhupu'ikea itúkeovo koati hána'iti ihayú'iu ne Itukó'oviti, koati Itukó'ovitimo kouhápu'iko indúkeovomaka hána'iti ihayú'iu. Yoko kouhápu'ikoatimo kó'oyene. ³³ Itínoe kutí ngíxone kálíhunoe nje'éxaxapa, ákonemo ánju'íkene xepákukene. Yoposíkonutinoemo itea kuteâti yunzó'inoe ne júdeuhiko yanekóyo vo'oku yonómboku, kúteanemaka ne yunzó'inopinoe kó'oyene: Enepora yonómboku, avo omótova yenópi kó'oyene. ³⁴ Anéye inámati mbáhoenopinoe itíki: Hako motovókoko yokóvo. Kuteâti ngixópiku ákoyea omótovopinoe ongóvo, énomonemaka íxekakaneye. ³⁵ Yane heú koetímo xâne éxea itíkivo ínzikau, enepo hákoti motovókoko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhó'inoe Jesus koêkumo ne Simaum Pêturu

Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34

³⁶ Ina kixo Jesus ne Simaum Pêturu:

—Ná'ikopo yenópo Unaém?

Ina yumopâ Jesus:

—Avo omótova yéni xoko yonómboku yara koeku kó'oyene, itea áxu'ikenevo ínamo omotóva hékinuya.

³⁷Ina kixopâmaka Pêturu:

—Unaém, na koeti ákoino omótova nzókeopi yara koeku kó'oyene? Okonókovo, usó ngóye ngoépekeokono ve'ókuke.

³⁸Ina kixopâmaka Jesus:

—Usó kéyeexo képekikono vo'óngu? Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Tumúnekemo éneyea ne tapí'i, mopo'átinemo keyuho ákoyea yéxanu —kíxoane.

Jesus itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti

14 ¹Ina kixopâmaka Jesus ne íhikauhiko: —Hákonoe aina kixe iséneu. Koeku kívivo Itukó'oviti, kivápunumaka. ²Ako yumáxapu iháxakoku kúveu ne óvoku Nzá'a. Eneponi hákoti koené'eye, ákoni ínjapineye. Koati ngounákapinopitinoemo yóvokuya. ³Mbihapáne, enepo ngausákapinapinenoe yóvoku, ínamo ngayukárapu veyómboneopinoe, maka enepone ómboku, itúkapunemaka yópoku. ⁴Yoko yéxoanenoe ne xêne yonopâti.

⁵Ina kixôa Túme:

—Unaém, ako véxa ne yenópoku. Ná'ikopo kixoâtiye véxea ne xêne yonopâti?

⁶Ina yumopâ Jesus:

—Undíne itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. Undínemaka itukóvo poéheve ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Undínemaka itukóvo úkeaku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo simoâti ne Nzá'a enepomo hákoti itukovo njokóyoke véko. ⁷Eneponi yexánuxo, manímaka yexoâti ne Nzá'a. Itea ukeátine kó'oyene, yexoâtinemo koane neíxoanenoe —koéne.

⁸Ina kixôa Filípi:

—Unaém, yéxakavea ne Yá'a, yane úhepetinemo visóneu.

⁹Ina kixopâmaka Jesus:

—Filipí, enóne óveam xepákukenoe, itea kóyeakone ávoyea yéxanu? Enepone noixónuti, noíxoanemaka ne Nzá'a. Na koeti: “Yéxakavea ne Yá'a” ké'ino? ¹⁰Ako yakútipoa anéyeya Nzá'a njokóyoke koánemaka undi xokóyoke? Enepora yunzó'inopinoo, haina ukeâti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea, enepone anéyeti njokóyoke. Énomone itukôa ne itukéti índuke. ¹¹Yakútipoa anéyeya Nzá'a njokóyoke, koánemaka undi xokóyoke. Enepo hákotinoe kitipôa ra yûnzo, konokoâtiko kitípinu vo'ókuke ne iyupánevoti índuke, neíxoneno. ¹²Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Enepone kutipónuti, itúkotimo itukéti kuteâti ne índuke, epó'oxo anu'úkotimo hána'iko índuke ne ítuke vo'oku aúngoepovonemo xoko Nzá'a. ¹³Uhá koeti koêkuti yépemone ya inzáke, indukínopeatinoemo, maka iháyu'ikakanane Nzá'a vo'oku índukeinopimo. ¹⁴Enepo áva yépemone ya inzáke, indukínopeatimo —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus pahúkeamo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

¹⁵Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Enepo hákotinoe motovónu yokóvo, itikoâtinoemo ne mbáhoenopi.

¹⁶Embemínopitinoemo Nzá'a pahúkinopi po'i Koxunákopiti ingéneke ukeâti ya xokóyoke, ákotinemo ahíkuxeovopiku. ¹⁷Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kauhápu'ikoatimo ne kaná'uti kixovókuti fhae xoko Itukó'oviti. Enepepe xâne yara kúveu mêum ákoti éxa Itukó'oviti, ako omótova namúkea vo'oku ákoyea naíxa, koane ákoyeahikomaka éxa. Itea yéxoano, vo'oku ápeyea xikóyoke koane ovo'ó koépitinoemo.

¹⁸—Ákomo kurí ínjinapinoe kuteâti koeku moyénoti. Kóyeanoemo ngáyukopinovopinoe. ¹⁹Ákone ahíkapu ákoyeakunemo naíxanu ra xanéhiko yara kúveu mêum, itea neixóponutikomo. Epó'oxo vo'oku ámbeppeakomo, keánenoemakamo. ²⁰Yaneko káxe, yexoâtinenoemo ápeyea ne Nzá'a njokóyoke, koane yápeyinoe njokóyoke, ngoánemaka xikóyokenoe.

²¹—Enepepe xâne exoâti ne mbáhoenoa itúkea koane itukoâti, koati énomone ako omotóvonu okóvo. Yoko enepone xâne ákoti omotóvonu okóvo, ákomakamo omótova okóvo Nzá'a. Ngoánemaka, ákomakamo omótova ongóvo, koane ngoutáta'ixinovatimo —kíxovokoxoane Jesus.

²²Ina kixôa Njûda, itea haína neko Njuda Iskarióti:

—Namo kixoâtiye itúkeovo póhutine úti keútata'ixinovo, ákotimaka keutáta'ixinapa ne xanéhiko yara kúveu mêum?

²³Ina yumopâ Jesus:

—Enepepe xâne ákoti omotóvonu okóvo, itukoâtimo ne mbáhoenoa itúkea, yane ákomo omótova okóvo Nzá'a. Vitukoâtimo nóvoheixoku xokóyoke. ²⁴Enepepe xâne puvónuti, ako ituka yúnzo nê'e. Yoko enepora emó'um kémone kó'oyene, haina ukeâti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea, enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêum.

²⁵—Ngoyúhoinopeanenoe ra koekúti kó'oyene koêkuiko ámbeyea xepákukenoe, ²⁶itea enepone Koxunákopitinoe ingéneke, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoemo Nzá'a itúkea índuke xepákukenoe, énomonemo ihíkaxopinoe uhá koeti koekúti, yoko huvo'óxopitinoemakamo puyákoponeova yokóvo ne uhá koeti yunzó'inopi.

²⁷—Mboréxopinoe hána'iti úhepeko asako yomíxone ákoti pepakéxapu iséneu, kuteâti koeku úhepeko asako omínjone ákoti pepakéxapu inzóneu. Enepepe mbónepike, haina kuteâti pónepike ra kúveu mêum. Hákonoe aina kixe iséneu, koane hákonoe píke. ²⁸Kémoanenoe ne yunzó'inopimeku mbihópeanemo, koane ngáyukopeovokomo ngahá'inepeopi. Enepo itikápuxonoe ákoti omotóvonu okóvo, mani elokeâti yokóvo koeku aúngopeovomo xoko Nzá'a, vo'oku énomone payasô ya undíke. ²⁹Éndo'okinopikenoe kó'oyene koeku ávovea simápu kaxéna, maka simapúne, yakútipoane. ³⁰Ákonemo áxu'ikene yúnzó'ixeopinoe vo'oku oránane ko'ítukeyea ne Satánae, enepone pahúkoti yara kúveu mêum. Yoko

ako xunáko oúngeke nê'e, ³¹ itea kó'inokenemoye ne véngoku, motovâti éxea xanéhiko yara kúveu mêum ákoyea omótova ongóvo ne Nzá'a yoko indúkea ne páhoenonu. Hingá, pihápane úti —kíxovokoxoane.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku xuve úva

15 ¹Ina kixovókoxoakomaka Jesus ne íhikau: —Hara ngoéneye koati únati xuve úva, kene Nzá'a itukóvo katarákoati. ²Uhá koeti káva'oya ákoti parêxa há'i, tetúkoa Nzá'a. Kene uhá koeti káva'o poréxoti há'i, kasása'ikoa motovâti xu'ínayeaxo há'i pôreu. ³Koati sesa'ípotine vo'oku emó'um ngoyúhoinopikenenoe. ⁴Kuteâti koeku káva'o xoko xúve, énomonemaka kónoko k'é'iyineye njokóyoke. Yane ngoánemakamoye ya xikóyoke. Kuteâti ákoyea parexa há'i ne káva'o haxá koyeâti xúve, keánenoemaka enepo ihexákinu.

⁵—Undíne itukóvo ne xuve úva, kene itínoe ne káva'ohiko. Enepone xâne koetíneye njokóyoke kuteâti koeku kávo'o xoko xúve, epó'oxo ngoánemakaye xokóyoke, enómo há'i pôreu. Vo'oku hákoti úndi xikóyoke, ákomo ítene itíki. ⁶Enepone xâne haxá koyeônuti, hanemo kixókononeye kuteâti kixókonoku káva'o ne tikóti tetoéti. Enepo movo'íne, ítxokonohiko ina kurikókono yúkuke oro'ókokonoti. ⁷Itea enepo yakoéneye njokóyoke kuteâti koeku káva'o xoko xúve, epó'oxo enepo aváheixa iséneuke ne emó'um, motovâtimo yépemi koékuti yâha yépemi, yane kousókinovopitinoemo. ⁸Yoko hane kutí'inoke ihayú'ikokonotimo ne Nzá'a enó'iyeamo únatinoe ítike, epó'oxo koati itínenoemo ínzikau. ⁹Kuteâti koeku ákoyea omótovonu okóvo Nzá'a, énomonemaka koéneye ákoyea omótovopinoe ongóvo. Hako yahikúxivoa ne ákoyea omótovopinoe ongóvo. ¹⁰Enepo itikânoe ne mbáhoenopi itíki, yovóheixotimo ya ákoyea omótovopinoe ongóvo, kuteâtimaka ngíxoaku indúkea ne páhoenonu Nzá'a koane óvonzeixea ya ákoyea omótovonu okóvo.

¹¹—Ngoyúhoinopeakenoe râ'a, ngaha'âti ápeyeya xikóyokenoe kuteâti ne eómbone, enepone úhepeko inzóneu, epó'oxo ngaha'âtimaka yupihovó kó'iyeya nê'e xikóyoke. ¹²Hara mbáhoenopinoe itíki: Hákonoe motovókoko yokóvo

(Xoãum 15.1-5)

kuteâtimaka ngxópikunoe ákoyea omótovopi ongóvo. ¹³Enepone ivokínovoti ínikonehiko, ako po'i seanákoti anu'úkoati. ¹⁴Ítínoemo koati íningone enepomo itikâ ne mbáhoenopi itfki. ¹⁵Ákonemo ínzaxeapinoe ovoxéti, vo'oku ako éxa ovoxéti ítukemo ne únae. Itea “íningone” ngxópínenoe vo'oku énjokeopea ne uhá koeti ngámone xoko Nzá'a. ¹⁶Hainánoe íti noivókoxonu, itea undíne noivókoxopinoe koane mbahúkopinoe itfki índuke xapa xâne, ngaha'aínopitinoe enó'yiea únati ítike ákotinemo hunóko. Yane uhá koeti koêkutimo yépemone xoko Nzá'a ya inzáke, porexópeatimo. ¹⁷Hara mbáhoenopinoe, ákoyea omótovokoko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóponovotimo kotíveti ne kutípoti Jesus

¹⁸Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko íhikau:

—Enepo puvapínoe ne xâne yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti, puyákapanapa yokóvo ítúkeovo úndi púvo inúxoti ya itfke. ¹⁹Eneponi yakutípaseahiko neko xâne, ákonihiko omótovopinoe okóvo. Itea vo'oku ákoyea yakutípasea, koane vo'oku itfkiwonoe noívongoepono xapákukehiko, énomone puvínopinoe. ²⁰Puyákapanapa yokóvo neko emó'uínombinoe yanekôyoke ngoyuhó'inopi ákoyea apáyaso ne ovoxéti yane únae. Koeku íngoitoponeokono kotíveti, kúteanemakamo kixékonoku. Koêkumaka kutípeokono emó'um, kutipókonotimakamo ne yemó'u. ²¹Itukínopeatinoemo uhá koéti ra koekúti vo'oku itfkiwonoe ínzikau, epó'oxo vo'oku ákoyea éxahiko ne Pahukónuti yara kúveu mêmum. ²²Eneponi hákoti nzímo xapákuke, koane hákoti ngoyuhó'inoe emó'um, mani apêti pó'onexeovo ke yara koekúti, koane ákoni pahúnevo. Itea kó'oyene, ákone pó'onevohiko. ²³Koêkuti xâne puvónuti, koati puvotímaka Nzá'a. ²⁴Eneponi hákoti indúko koekútihiko xapákuke kuteâti ne ítukéti índuke, ákoni pahúnevo yara koekúti. Itea kó'oyene, haina pohúneti noixoâti neko koekútihiko índuke, itea koati puvónuti koane puvómaka Nzá'a. ²⁵Kó'inokeneye, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e, enepone koéti: “Puvónuhiko ákoti évotikonuke” koéti.

²⁶—Itea simané'e ne mbáhoenopimo ukeâti xoko Nzá'a, enepone Koxunákoati ne kutipónuti íngéneke, ngxínopikeno, énomonemo koyuhónu. Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. ²⁷Keánenoemaka, keyuhónutimakamo, vo'oku ukeátinekene inâ ndurixóvo ínzikaxea, xéneheixonune.

16 ¹Ina kixovókoxopamaka Jesus neko íhikau:
 —Enepo kó'inokeneye yunzó'inopi maka hákone kopoé'ako iséneu ne tiú'iti koekúti keno'ókotimo. ²Vo'oku kepúhikikonotinoemo íhikaxovoku hó'e xanéhiko, koane simóvotimo káxe pó'okeakumo ítúkeovo koati ítúkoti ítuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne koepékopiti, ítínoe hokónuti. ³Itea kixínoakenemoye vo'oku ákoyea exa Nzá'a, koane vo'oku ákoyeamaka éxanu. ⁴Éndo'okopineno kó'oyene koêkumo ne koekúti maka simapúne kaxéna, puyákapanapaneno yokóvo éndo'okeopine. Ávoinoke énda'akapi yanekôyoke inâ hekonúnoe, vo'oku

âmbeyeako xepákuke. ⁵Itea kó'oyene, mbihópotinemo xokóyoke ne Pahukónuti yara kúveu mêum. Yoko ako ápahuina xepákuke epemónuti yonómboku. ⁶Itea vo'ókuke ra yunzó'inopinoe, yupíhovo ikáxu'iyea yokóvo.

Itúkovoqe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

⁷—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Unatínemo xikóyoke mbihópeane, vo'oku enepo hákotimo mbihôpo, ákomo simápinoe ne Koxunákopitinoe ingéneke íhae xoko Itukó'oviti. Itea enepo mbihâpa, mbahukínopeatinemo. ⁸Enepo simané'e, isukeâtimo isóneu ne xanéhiko yara kúveu mêum. Exókoatimo itúkeovo pahukóvoti, koane kónokea sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti, koane ápeyeamakamo kaxena ipihóponopeti. ⁹Exókoatihikomo itúkeovo pahukóvoti vo'oku ákoyea akútíponuhiko. ¹⁰Exókoatihikomo kónokea sasá'ipea vo'oku mbihópeane xoko Nzá'a. Yane ákonemo neíxanunoe. ¹¹Exókoatihikomo ápeyeamo kaxena ipihóponopeti vo'oku kóusokovone ipihoponeokonokemo ne Satánae, enepone pahúkoti xanéhiko yara kúveu mêum.

¹²—Enó'iko ânja ngoyúhoinopeanoe, itea ákoni ítea kémi ongoyúhoinopeanoe kó'oyene. ¹³Enepo simané'e ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomonemo mihe'óko iséneu yéxi koeku uhá koêti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Vo'oku ákomo itúkapu isoneú kíxone koyúho, itea enepone uhá koeti kámone xoko Itukó'oviti, énomonemo koyúho, epó'oxo koyuhó'inopeatinoemakamo koêku ne koekútihiko keno'ókotikomo. ¹⁴Kahaná'ikonutimo nê'e vo'oku veyoâtimo ne apêti njokóyoke ínamo okoyúhopinoeanoe. ¹⁵Uhá koeti ítuke Nzá'a, koatímaka índuke. Énomone ngxínopinoemeku véyeamo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne ihíkavoti apêti njokóyoke, ínamo okoyúhopinoeanoe.

Ikaxúneti okovóti yoko elokékoti okovóti

¹⁶—Yé'exovone ákoyeakunemo neíxanunoe, itea ákomo áxu'ikene neixóponutikomakamo —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.

¹⁷Yane ápe xapákuke neko íhikauhiko kixokókoti:

—Kutimea kixó'eko ne yuhó'inovimeku, enepone koêti: “Yé'exovone ákoyeakunemo neíxanunoe, itea ákomo áxu'ikene neixóponutikomakamo” koêti? yóko'o ne “Mbihópotinemo xoko Nzá'a” koêti. ¹⁸Kutimea kixo ne yuhómeku “Yé'exovone” koêti? Ako véxina visóneu —kixókokonehiko.

¹⁹Yoko éxoane Jesus kahá'ayeahiko épemo'ikea vo'ókuke ne yúho. Hukínóvoti kíxea:

—Enepone yunzómeku: “Yé'exovone ákoyeakunemo neíxanunoe, itea ákomo áxu'ikene, neixóponutikomakamo” ngoémeku, haina yepemó'ikokotinoe vo'ókuke? ²⁰Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Iyeôtinemo, koati kotívetimo iséneu itea elóketimo okóvo ne xâne yara kúveu mêum ákoti éxa Itukó'oviti. Ikaxú'itinoemo yokóvo, itea enepone ikáxu'ine yokóvo, sa'irí'okopovotimo ya hána'iti elókeko yokóvo. ²¹Noixó

íxea ne sêno ye'éxovotine ipúhikope xe'éxa. Ikáxu'i okóvo vo'oku símeovone koítotonovo kotíveti. Itea ipuhíkone ne xe'éxa, ákone puyákanapa okóvo ne êno tiveko koêku. Poéhane êno hána'iti elókeko okóvo apê vo'oku ipúhikeane xe'éxa yara kúveu mêum. ²²Énomonemakamo koéneye ikáxu'iyea yokóvo kó'oyene, itea kóyeaneo noínjopeopikonoe. Yane yupihovó koetínemo elókeko yokóvo. Yoko ákonemo itoâti veyópea.

²³—Simapúne neko káxe, ákonemo yépeonuke. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Áva yépeone xoko Nzá'a ya inzáke, porexópeatimo. ²⁴Tukú koeti kó'oyene, avo yépeone ya inzáke. Yépeaneo, vo'oku perexókonoatimo, maka yupihovó ákoene elókeko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Yuhu Jesus ikopóvo íhikauhiko

²⁵Ina kixovókokopamaka Jesus ne íhikau:

—Enepora yunzó'inopinoemeku, ako ponó ínjinapea. Koati apêti ínzokinopeake. Itea harakénemo káxe ákoyeakunemo ingá'itukexa kuteâti ínzokinopeakemeku vo'oku ponó ngxoâtimo ngoyúhoinopeaneo koêku ne Nzá'a. ²⁶Yaneko káxe, yepémotimo Nzá'a ya inzáke. Ákonemo itúkapu undíne epemínopinoe. ²⁷Kó'inokenemoye vo'oku ákoyea omótoovopinoe okóvo ne Nzá'a koeku ákoyea omótovonu yokóvo, koane vo'oku kitípi itúkeovo úngeakune xokóyoke. ²⁸Xoko Nzá'a úngea koeku nzímea yara kúveu mêum. Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêum, koane mbihópotinemo xoko Nzá'a —kíxovokoxoane.

²⁹Ina kixôa íhikauhiko:

—Kó'oyene, ínateoxo uhapú'inovi ne yíúho. Ákone itúkapu apêtike íhekoake. ³⁰Kó'oyene, iyúseone yéxi uhá koeti koekúti. Ákone apásika epemó'ikopiti koêku. Énomone kutípinopi úti itíkivo koati ukeâti xoko Itukó'oviti —kíxoanehiko íhikau.

³¹Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Kitípoaneoxo kó'oyene? ³²Harakéne ôra, yoko koati simóvotine kó'oyene itéhineyimo, péhutinoe yenópotimo yóvokuke. Kurí kixénutinoemo mbóhuxeovo. Itea haina mbohúxovoti vo'oku anéye Nzá'a njokóyoke. ³³Kó'inokeneye ra yunzó'inopi, ngaha'aínopitinoe úhepeyea iséneu ingéneke. Kene yara kúveu mêum, vikotínoemo kotíveti koekúti, itea hákonoe píke vo'oku undíne itôa uhá koeti koekúti yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

Itúko orásaum ne Jesus

17 ¹Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiko, ina komômo vanúke. Hara kôe:

—Pai, simóvone ôra. Keúhupu'ika indúkeovo hána'iti ihayú'iu, undi Xi'íxa, motovâtimaka ihéyu'ikikonomo vo'ónguke. ²Koáhati ûndi peréxo éxea koeku uhá koeti xâne motovâti mboréxea apéyeati ákotinemo hunókoku xoko uhá koeti xâne pénenu kutípeonu. ³Yoko enepone apéyeati ákotinemo

hunókoku, énomone ne éxeopihiko itúkeovo póhutine íti itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti, ákoti po'ínu, koane éxeonumaka, undi Jesus Kristu, péhoe yara kúveu mêum. ⁴Ngahána'ikopine koeku óveam yara kúveu mêum, ngousókoati ne itukéti péhoenonu indúkea. ⁵Kó'oyene Pai, kuteâti koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iyuti yanekôyoke ovo'íngo xikóyoke, tumúneke ápeyea ra mêum, peréxapanumaka ngó'iyeaneye koeku nzeópea xikóyoke.

⁶—Éxopine ra hóyenhiko pénenu kutípeonu yara kúveu mêum, vo'oku ngoyúhoyeopi xapákuke. Aínovone ítike. Ítíne porexónoa yoko kutípoanehiko ne yemó'u. ⁷Kó'oyene, éxoanehiko kaná'uyeoxo itúkeovo ukeâti ya xikóyoke ne uhá koeti peréxonuke kutípeonu, ⁸vo'oku ngoyúhoinoahiko yemó'u, námoem xikóyoke, yoko kutípoanehiko. Koati exoâtihiko itúkeovo xikóyoke úngea, epó'oxo kutípoahiko itúkeovo íti pahukónu yâyeke.

⁹—Koati énomonehiko émbeminopi. Kene haína ne xâne ákoti exápi yara kúveu mêum émbemino, itea koati embemínoati ra xanéhiko pénenu kutípeonu vo'oku itúkeovo ítikenehiko. ¹⁰Uhá koeti índuke, ítikenemaka. Yoko uhá koeti ítike, índukenemaka, epó'oxo koati ngahaná'ikokonoti vo'ókukehiko rá'a. ¹¹Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêum, itea enepohikorá'a, óvokuikonemo yâye yara kúveu mêum koeku mbihópeane xikóyoke. Iti sasá'iti Nzá'a, ítíne okoyóninonoahiko ya xinákoke ne hóyenhiko pénenu kutípeonu, motovâti poéhapea vikéneke kuteâtimaka koeku poéhayeane úti. ¹²Koeku ámbeyea xapákuke ne pénenu kutípeonu, undíne koyonôa ya xinákoke. Ngóyonoa maka hákone ikorókovo váhereke. Énomone ákoino ápahuina yonópoti ipihóponovokutike xapákuke, ákoti itukápa neko póhuti itúkohevoti koeku hókeonu, enepone motovâti pahúkopeekonoya. Kó'inokeneye, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya yemó'uke. ¹³Kó'oyene, mbihópotinemo xikóyoke, itea kó'inokeneye ra yúnzo kó'oyene koêkuiko ámbeyea yara kúveu mêum, motovâti yupíheovo hána'iko úhepeko isóneu ne ínzikauhiko, kuteâtimaka koêku ne úhepeko inzóneu. ¹⁴Ngoyúhoinoanehiko yemó'u, yoko itúkovone púvonehiko xâne ákoti exápi yara kúveu mêum vo'oku ákoyea akútípaseahiko, kuteâtimaka ákoyea angútípaseahiko neko xâne. ¹⁵Pai, haina embemópiti viyópi yara kúveu mêum ne kutipónutihiko, itea embemópiti kéyonoyihiko motovâti ákoyea íkarakapu váhereke, ¹⁶vo'oku ako akútípaseahiko ne xâne yara kúveu mêum ákoti exápi, kuteâtimaka ákoyea angútípaseahiko. ¹⁷Peréxahiko ne kutipónuti itúkeovo haxakínovoti ítike ya koeku hókeahiko ne kaná'uti kixovókuti íhae xikóyoke. Yoko yemó'u itukóvo ne kaná'uti kixovókuti. ¹⁸Kuteâti pehúkinu yara kúveu mêum, mbahúkoamaka ra ínzikauhiko yara kúveu mêum. ¹⁹Koati vo'ókukehiko, nzaxákinovo indúkea yahá'inonu motovâtimakamo itúkeovo haxakínovatihiko itúkea ne yahá'inoa.

²⁰—Haina póhutinehiko rá'a émbemino, itea émbeminoamaka ne kutipónutikomo, ehóponomo yuhóhiko rá'a, ²¹motovâti poéhapeanehiko vikéneke. Kuteâti koeku itíkivo póhutine njokóyoke Pai, koánemaka úndi xikóyoke, émbeminoamaka ne kutipónutihiko poéhapeamo xoko úti,

motovâtimo kutípea xanéhiko ákoti exápi yara kúveu mêum itúkeovo îti pahukónu yâyeke. ²²Kuteâti peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, mboréxoanemaka ne ínzikauhiko kó'iyeaneye, motovâti poéhapeanehiko vikéneke kuteâti koeku poéhayeane îti Pai, ²³koeku ámbeyea xokóyokehiko, keánemaka njokóyoke. Yane ákomo iháxakexeakaka, itea uha-uhá koetímó poéhapeanehiko vikéneke, kutí'inokemo exoâti xanéhiko ákoti exápi yara kúveu mêum itúkeovo îti pahukónu yâyeke, koane exoâtimakamo ákoyea omótovahiko yokóvo kuteâti ákoyea omótovonu yokóvo.

²⁴—Pai, ngahá'ainoahiko ne pénenu kutípeonu óveahikomo njokóyoke, maka naíxanehiko peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti. Koáhati ákoti omotóvonu yokóvo ukeâtimekene tumúneke ápeyeya ra kúveu mêum.

²⁵Pai, koati ponóvoti ne kixeku itíkivo. Ako éxapi ne xanéhiko yuixóvati ra kixovókuti yara kúveu mêum. Undíne exópi, koáne éxoamaka ra kutipónutihiko itúkeovo îti pahukónu yâyeke. ²⁶Énjokoanehiko itukóvotiye ne îti, epó'oxo káxehiko keno'ókoti, kóyeakonemo énjokeahiko, maka aváne xokóyokehiko ne hána'iti ákoyea omótovo yokovo xâne, kuteâti ákoyea omótovonu yokóvo, epó'oxo maka ovo'ó ángoanehiko —koe orásauna Jesus.

Koeku Jesus namukókono ya Njetisémani

Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53

18 ¹Uke'éxoane Jesus koyúhoyea neko koekútihiko, pihóne poixô'oke ne kali nótuyaka koéhati Sêdorom. Íhikauhiko xáne. Yoko ápe kali njârdim-ya. Énomone yóno ne Jesus yoko íhikauhiko. ²Kene Njûda, enepone itúkoheovoti koeku hókea Jesus, enepone kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puvâti, éxoá óvoku neko njârdim, vo'oku kóyekune yónea Jesus-ya koane íhikauhiko. ³Úkeane pího ne Njûda yane njârdim porexókonoane ne húndaruhiko xané'eyea, koánemaka ne koyónotihiko hána'iti imokóvokuti. Yoko enepone xánenahiko, aínovo páhoe tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yoko farízeuhiko, enepone koati yuixóvoti hókea yútoe Muíse. Ako tópihiko kaúhupu'ikope oxéne ómonehiko, yoko isukópeti. ⁴Yoko koati exoâti Jesus uhá koêti ne kixókonokumo, yane inuxó koene épemea itúkovokehiko. Hara kíxovokoxoa:

—Kuti yopósikonoe?

⁵Ina yumopâhiko:

—Jesus vopósiko, enepone íhae Nazâre.

—Undíneye —koéne ne Jesus.

Yoko ápe Njûda xapákuke, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puvâti.

⁶Ehá'axo “undíneye” kó'iyeya ne Jesus, aúkopovohiko ikéne neko xanéhiko, xaneâtimaka íkorohikeovo poké'eke. ⁷Ina kayukópaikomaka Jesus kíxovokoxea:

—Kutí'oxonoe yopósiko?

Ina yumopâhiko:

—Jesus íhae Nazâre.

⁸Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Ngixópinepepomeku itúkeovo ûndi ne yopósiunoe. Ya koeku itúkeovo ûndi yopósikonoe, síkeaneikopo ra nza'ínehiko pihópea —kíxovokoxoane.

⁹Kó'inokeneye emó'u, motovâti kousokea neko yûho yanekôyoke, enepone koêti: “Pai, ako ápahuina évoem yane pénenu kutípeonu” koêti.

¹⁰Énomone yanê'e, hé kíxoane Simaum Pêturu ne hána'iti pirítauna. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. Koati éxopeke kêno neko ahinoêti koéhati Maúku etetúko.

¹¹Itea hara kíxoa Jesus ne Pêturu:

—Hako kixeáneye. Keúnakapa mótokike ne hána'iti piríteuna. Ikítixati ákotimo vengâ ne kotíveti koekúti évekonukumo Nzá'a? —kíxoane.

Jesus nonékuke Ána

¹²Yane namúkone Jesus ne húndaruhiko, koánemaka neko koati pahúkoti xapa húndaruhiko, koáne ne jûdeuhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti, ina ika'ákohiko Jesus. ¹³Ponó kíxoanehiko xoko Ána inúxotike, enepone imóxuko Kaíffa. Yoko Kaíffa, énomone neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yaneko xoénae. ¹⁴Yoko énomone ne Kaíffa kixovókokoxoa ne pahúkotihiko xapa jûdeu yanekôyoke motókeyea ápeyea póhuti hóyeno ivokínovati ne xanéhiko.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.57-58, 26.69-70; Mk 14.53-54, 14.66-72; Lk 22.54-57

¹⁵Yane pihóne ikéneke Jesus ne Simaum Pêturu, koánemaka ne po'i íhikau Jesus. Vo'oku itúkeovo éxone ne koati payásoti sasedóti neko po'i íhikau Jesus, xánena Simaum Pêturu, énomone úrukinova kíndanake óvoku neko koati payásoti sasedóti ikéneke Jesus. ¹⁶Kene Pêturu, óvane meúkeke xe'ókuke pahapéti. Ina ipuhíkopomaka neko po'i íhikau Jesus, éxone ne koati payásoti sasedóti, ina epêmo árunoe koyonoâti ne pahapéti yusíkea úrukeovomaka ne Pêturu. Yanê'e, úrukovone Pêturu ikéneke. ¹⁷Yane hara kixo Pêturu neko seno ahinoêti koyónoti pahapéti:

—Haina îti po'ímaka íhikau ne hóyeno?

—Haina ûndi —kíxoane Pêturu.

¹⁸Yoko óxokuxonehiko yúku neko ahinoêti, koánehiko ne koyónoti hána'iti imokóvokuti, itúkotihiko onókovoku, vo'oku itúkeovo kásati yanekôyo. Yane onókoponovonemaka Pêturu xapákuke.

Koeku Jesus nonékuke ne koati payásoti sasedóti

Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71

¹⁹Yane épemo'iko Jesus ne koati payásoti sasedóti koêku neko íhikauhiko yoko koêku ne ihíkavoti íhikaxone. ²⁰Ina yumopâ Jesus: —Uhá koeti inzíkaxo, xapákuke xâne óvom. Koati hána'itike imokóvokuti indúko ínzikaxoku, áko'o itukovo íhikaxovokuke hó'e

xanéhiko, ho'úxovoku heú koeti jûdeu. Ako ihíkavvoti njé'ono'oe. ²¹Na koeti yépemo'ikinonu? Hane yépema'ikahiko kamokénonuti, vo'oku é'exo kíxoahiko neko yûnzô ínzikaxoake —kíxoane.

²²Koyuhoâne Jesus nê'e, ápe póhuti xapákuke neko koyónotihiko hána'iti imokóvokuti ipusókoti Jesus. Hara kíxoá:

—Énomone kixókono yumópeokono ne koati payásoti sasedóti?

²³Ina kixôa Jesus:

—Áva mbahúnevo, yéxakanaikopo. Kene hakô'o, ná'ikopo koeti isíkinonu? —kíxoane.

²⁴Ina pahukópamaka Ána xoko Kaífa, enepone koati payásoti sasedóti. Yoko ina ikávo'uxovo ne Jesus píhea.

Koyuhópamaka Pêturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62

²⁵Yoko ixómoiko onokóvo ne Simaum Pêturu, apé kôe po'i kixopâti:

—Haina îti po'ímaka íhikau ne hóyeno?

—Haina ûndi —koéne.

²⁶Yane apé koénemaka ahínoe koati payásoti sasedóti, iyéno neko mótorukeake kêno Pêturu. Hara kôe:

—Hainámeku îti noínjo njârdim-ke kehá'ineyi ne hóyeno?

²⁷—Haina ûndi —kixópanemaka Pêturu.

Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapî'i.

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mt 27.1-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5

²⁸Yane ukopeâne óvokuke Kaífa, omópohiko Jesus xoko óvoku nâti, enepone óvokumaka natíxea. Yoko yuponii koetíne. Ako úrukaphiko tuti jûdeu pikoti ákoyea paréxakanahiko níkea xapa áyui Páskoa eneponi ikapíti'ikapu, anahíxapani neko xâne ákoti itukapu jûdeu. ²⁹Yane ipúhikinoa Pilátu yúho'ixoponeahiko. Hara kíxovokoxoa:

—Kuti itukóvo váhere ítuke ra hóyeno yomínoakenoe yâye?

³⁰Ina yumopâ tutíhiko jûdeu:

—Ikítixatini vomâti yâyeke ra hóyeno eneponi hákoti vévotikoake?

³¹Ina kixovókokopamaka Pilátu:

—Yamápaikoponoe. Itínenoe exâ kíxoaku, koêkuti ínixene kuteâti páhoenopi hé'e.

Ina yumopâ jûdeuhiko:

—Itea haina ûti motovâ koépekea xâne kuteâti mani nókone kíxea ûti, páhoenoví ho'e ûti kuteâti nókone kíxeokono ra hóyeno —kíxoanehiko.

³²Yoko kó'inokeneye, motovâti kousokeovo neko yuho Jesus koyúho yanekôyo kixoku ivókeovomo.

³³Ina urúkopovomaka ovokútike ne Pilátu. Yane iháxikone Jesus, ina kixôa:

—Ití'oxo natina jûdeuhiko?

³⁴Ina yumopâ Jesus:

—Koati ukeâti iséneuke kehá'ayi yéxi? áko'o kémone xapákuke xanéhiko koyuhoâti indúkeova, kutí'inoke yepemó'ikonuti —kíxoane.

³⁵Ina yumopâ Pilátu:

—Haina undi jûdeu. Ako kalíhuina yuínjeovo koekúti kuteâti. Koati iyínoxapa jûdeu yoko tutíhiko sasedóti kurikóponopi njokóyoke. Kutí'ikopo itíko pehúnevo?

³⁶Ina yumopâ Jesus:

—Enepone nandíxea, haina kuteâti koeku natíxea xâne yara kúveu mêum. Eneponi akoéneye, mani kotixónuti ne ovoti njêrerekuke huvo'óxonuti nandíxea, maka hákoneni kixonúneye jûdeuhiko kuteâti ra kixónuku. Itea enepone nandíxea, haina kuteâti natíxea xâne yâye yara kúveu mêum.

³⁷Ina kixôa Pilátu:

—Ití'ikopo nâti?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépeponuke, kaúhupu'ikoa indúkeova. Énomone imbúhikino yara kúveu mêum. Énomonemaka nzimíno yâyeke, motovâti ngoyúhoyea koêku ne kaná'uti kixovókuti. Yoko uhá koeti xâne kutipoâti ra kaná'uti kixovókuti, énomone kutipôa ra emó'um —kíxoane Jesus.

³⁸Ina kixôa Pilátu:

—Kutí'ikopo itukóvoye ne kaná'uti kixovókuti? —kíxoane.

Pahukókono kurúhuxeokono ne Jesus

Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25

Koyuhoâne Pilátu nê'e, ina aukópovomaka xoko jûdeuhiko meúkeke. Hara kixovokoxoa:

—Ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno. ³⁹Itea heú koeti xoénae ya kaxena yáyuinoe, kóyekune yépeminu nguríkopea póhuti iká'aeti. Kehá'aikopo nguríkopea ra netínanoe, itínoe jûdeu? —kixovokoxoane.

⁴⁰Itea heú koénehiko vaúkexopeamaka. Hara koe yúho vaúkexea:

—Ako vakáha'a kuríkopeokono nê'e. Hane kiríkapa, Mbarâba —koénehiko yúho.

Yoko enepone Mbarâba, koati apêti váhere ítuke iká'akinokonoke.

19 ¹Yane pahúkoane Pilátu yehépoke'exeokono ne Jesus, ²ínamaka uhekéxinoa húndaruhiko ka'áveti káva'o tikóti itukínoati kôroana ne Jesus, ina ipíhea tutíkuke. Itúkinoamaka harará'iti ípovo hamá koeti, kuteâti ípovo nâti, ³koane ahí'okeovahiko koémoke'eyea. Hara koéhiko:

—Iháyu'ikakana ra natina jûdeu! —koéhiko, koánemaka ipúsononeyehiko.

⁴Yane ipúhikopinomaka Pilátu neko jûdeuhiko meúkeke, ina kixovokoxoa:

—Ngopúhikinopeati ra hóyeno maka yéxanenoé ákoyea ápahuina íninjone váhere ítuke —kixovokoxoane.

⁵Yane ipúhikopinoamaka Jesus. Yoko ápe ne uhékeuti káva'o ka'aveti tikóti tutíkuke, kôroana, koáne ne harará'iti ípovo. Ina kixovókoxo Pilátu neko jûdeuhiko:

—Harâ'apo ra hóyeno —kíxovokoxoane.

⁶Itea ehá'axo noixo Jesus ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'leke yóko'o ne koyónotihiko hána'iti imokóvokuti, vaúkexonehiko. Hara koe yúho vaúkexea:

—Kirúhuxa! Kirúhuxa! —kóyehiko.

Ina kixovókoxo Pilátu:

—Itíneno kuruhúxa vo'oku ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno.

⁷Ina kixôa jûdeuhiko:

—Ápe Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti. Kuteâti íhikaxeovike hó'e úti, konókoti koépekeokono ra hóyeno, vo'oku koati itúkuvoti Xe'exa Itukó'oviti —kíxoanehiko.

⁸Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, yupihovó koéneoxo píkea. ⁹Ina urúkopovomaka ovokútike, enepone óvokumaka natíxea, ina epemó'iko Jesus úkeaku, itea ako yumápa Jesus. ¹⁰Ina kixôa Pilátu:

—Ako yimápanu? Ako yéxa ápeyea njunáko mbahúkea kiríkopikono, áko'o kirúhuxikono?

¹¹Ina yumopâ Jesus:

—Ákoni xináko kíxinuneye eneponi hákoti itukovo Itukó'oviti porexópea. Énomone itúkinovo koati hána'iti pahúnevo ne xâne kurikónuti xikóyoke —kíxoane.

¹²Ukeâti neko ókoku ôra, opósikoa Pilátu kíxoaku kuríkopea ne Jesus, itea koati vaikéxotine ne jûdeuhiko. Hara koe yúho vaúkexea:

—Enepo kirikápa ra hóyeno, hainá'ikopo iti ínikone koati payásoti natina úti, enepone Sêza, vo'oku uhá koeti xâne koyúhoti itúkeovo nâti, koati okópoti Sêza nê'e —koénehiko vaúkexea.

¹³Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, ina ómo Jesus meúkeke, ínamaka ivatáko yuhókovokutike xoko iháxoneti “Pavímentu”. Kene ya ebaraíku, emó'u jûdeuhiko, Ngâbata koéha. ¹⁴Yoko poéhaiko káxe âvoti tumúneke Páskoa, enepone áyui jûdeu ya hó'leke. Ye'éxovotinemaka itumúkoti káxe yanekóyoke. Ina kixôa Pilátu neko jûdeuhiko:

—Harâ'a ra netínanoe —koéne.

¹⁵Itea hara koe yuhóhiko vaúkexea:

—Képeka! Képeka! Kirúhuxa! —kóyehiko.

Ina kixovókoxo Pilátu:

—Keha'aínnonutinoe mbahúkea kurúhuxeokono netínanoe?

Ina yumopâ tutíhiko sasedóti:

—Ako po'i natina úti ákoti itukapu Sêza —koénehiko.

¹⁶Yane kurí'okoane Pilátu neko xâne motovâti kurúhuxeahiko.

Kuruhúkono ne Jesus

Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43

17Úkeane omohíko Jesus, koinó kixoti kurúhuna yonoti xokóyoke ne iháxoneti “Opepú'iti”. Kene ya yuho jûdeu, Ngoúgota koéha.

18Ênomone kurúhuxokono Jesus yoko po'j pi'âti hóyeno xêrerekuke. Enepone kurúhuna Jesus, kukúkeke óvo. 19Yoko ápe yútoe Pilátu ixupáxovoti tutíkuke ne kurúhuna Jesus. Hara kôe ne yutoétiya: “Jesus íhae Nazâre, natina jûdeuhiko” kôe. 20Êno jûdeu yuhoíkoati neko yutoéti, vo'oku ákoyea ahika pitivóko neko kurúhuxokonoku Jesus. Yuhóke jûdeuhiko yutóxeovo, koáne ya yuhóke rómanu, yoko ya yuhókemaka ngerêku. 21Ina kixohíko Pilátu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke:

—Hako “natina jûdeu” kixêa ne yítoe, itea hara ákoe, “Koyuhoâne rá'a itúkeovo natina jûdeu” ákoe.

(Xoaum 19.17)

22 Ina yumopâ Pilátu:

—Enepone yúndoe, usóne. Ákonemo ípakapu —kíxovokoxoane.

23 Kuruhúxone Jesus neko húndaruhiko, haxákokoahiko ípovo ya koaturu koêti. Póhutihiko húndaru, poêha íparaya. Ina apémaka po'ínu ípovo Jesus hamá koêti, ikó'itukeu opékuke po'i ípovo. Yoko ako úhe'lo nê'e, herupí kôa. 24 Yane hara kixókoko ne húndaruhiko:

—Yusikóne ákoyea kávarerea úti râ'a, itea kuríkavo úti komomâti úti itukoâtimo —kixókokone.

Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Haxákoko ne ímbovo, ina kurikóhiko, komomâti itukoâtimo ne po'i ímbovo” koêti.

Sâramu 22.18

Yoko koati énomone kixínoaneye húndaruhiko.

25 Hevékuke ne kurúhu, ápe eno Jesus; yoko po'i êno; koánemaka Mâriya, enepone yeno Kolópa; yókomaka Mariya Mandâlena. 26 Noixoâne Jesus neko êno, yóko'omaka ne po'i íhikau ákoti omotóva okóvo xêrerekuke, hara kixo êno:

—Kutí íxepane xi'íxa râ'a —kíxoane.

27 Kúteanemaka yuhó'inoa Jesus neko íhikau:

—Kutí íxepane mémaina —kíxoane.

Ukeátine yaneko káxe, omópone Mâriya neko íhikau Jesus óvokuke katarákopati.

Koeku Jesus ivokóvone

Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49

28 Exoâne Jesus kousokeovone uhá koêti ne nókone kousokeovo xokóyoke, hara koéne:

—Epékonuti úne —koéne.

Yane koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyuhoâti kó'iyeenemoye.

29 Yoko ápe íhaku ekâtiya puhí koati viyum-hí koêti. Ina apê kalaká'ikoponoti esponja yane víyum, ika'ákoa kirípuhike mayane étakati iháxoneti isôpo, ina ipíhoa pahákuke Jesus, iyúkoati. 30 Enovâne Jesus neko víyum, hara kôe:

—Únzexone uhá koeti nóngone indúkea —koéne.

Yane nonoo koéne, íhunokoane ne omíxone, ivókóvone.

Yuvorókea húndaru xêrere ne Jesus

31 Yoko puvâti jûdeuhiko óvoheixeamo kuruhúke ya sâputu ne kurúhuxonehiko vo'oku itúkeovo kóyuseovopene áyui, koáne vo'oku itúkeovo koati téyonehiko neko sâputu ye'ékotine úrukeovo. Ene épeminohiko Pilátu pahúkea kehokeâti pukúna neko kuruhúxovotihiko, hopenóxoati ivókevohiko motovâti veyópeovo kuruhúke tumúneke ne ayuíti. 32 Yane pihónehiko ne húndaru kéhokexoponea

pukúna ha'ínehiko Jesus kurúhuxeokono, enepone inúxoti koánemaka ne po'ínu. ³³Itea koeku símea xoko Jesus, noixoâne ivókeovone, ákone kíxoaku. ³⁴Itea ápe póhuti húndaru yuvorókeati xêrere ya suíke. Yane ipúhikone íti yoko úne.

³⁵Enepone noixoâti ra koekúti, énomonemaka koyuhópa yarâ'a. Yoko koati kaná'uti ne yúho. Éxoa yutoxínoati râ'a itúkeovo koati kaná'uti yúho, kutí'inoke motovâtimaka kitípinoe. ³⁶Enepo kixínokonokeneye Jesus, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ákomo ápahuina ôpe ekehókoti” koêti. ³⁷Koane hara koémaka po'íke: “Noixoâtimo ne yúvoroe” koémaka.

Ekoxókonone Jesus

Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56

³⁸Ikénepoke neko koekútihiko, pihóne xoko Pilátu ne Yúse, enepone íhae pitivóko koéhati Arimáteya epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke. Yoko koati fhikaumaka Jesus neko Yúse, itea he'ono'ú koêti itúkeova vo'oku píkea po'ínuhiko júdeu. Poréxoa Pilátu itúkea kuteâti épemone. Yane pihóne ne Yúse veyóponea muyo Jesus kuruhúke. ³⁹Yoko Nikôdemu xáne, enepone yuhó'ixoponoti Jesus ya yóti yanekôyoke. Ápe êno xêru, alôe anahíxovoti mîra, ómone ne Nikôdemu, óvo'okope Jesus. Yoko ináko neko xêru, anêko kuteâti tirintai sinku koeti kílu ovâti. ⁴⁰Yane veyóponehiko muyo Jesus kuruhúke, ina aupíxoahiko ya ipovóti ovóheovoti xêru, kuteâti kíxoaku júdeuhiko enepo apê ivokóvoti xapákuke. ⁴¹Yoko yaneko óvoku Jesus kurúhuxeokono, ápe njârdim. Ápemaka uhôro kehoéti mopóíke, inámatiko ekóxonokoku ivokóvoti ávoti ekoxóvati. ⁴²Énomone iyónopahiko neko muyo Jesus vo'oku ákoyea ahíka, koane iyóvotinhiko okóvo vo'oku itúkeovo kóyuseovopene júdeuhiko vo'oku áyui.

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti

Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12

20 ¹Yaneko yúponipe lúmingu hahá'iko, pihóne ne Mariya Mandâlena xoko ekóxonokoku Jesus. Simonéya, noíxoane ahíxuxeokonone neko mopôí exexoâti ne uhôro yane ekóxonokoku Jesus. ²Yane ehákopovo xoko Simaum Pêturu, koánemaka xokóyoke neko po'í fhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus. Hara kixóponoa:

—Veyópokonone muyo Vúnae yane ekóxonokoku. Ako véxa iyónopokonoku —kíxoane Máriya.

³Úkeane pího ne Pêturu koánemaka neko po'í fhikau Jesus xoko ekóxonokoku. ⁴Xané kixókokohiko ehákeovo neko pí'âti, itea xuxapáneoxo ya Pêturu neko po'í fhikau Jesus. Inuxó koéne nê'e símeaya. ⁵Ina yupunínikovo komomâ kúveuke. Tokononé koane úke ne ipovóti líyum, itea ako úrukapu uhorókuke. ⁶Oko'ikené kíxoane Simaum Pêturu símea, yane urukú koáne. Noíxoane ne ipovótiya, ⁷koánemaka neko léhu aúnone Jesus, itea haxá kóye óvoku, ako ánahixapa neko po'ínuhiko ipovóti aúpi. ⁸Yane úrukovanemaka po'í

íhikau Jesus, enepone inuxó koeti símeaya. Noixoâne, kutípoane exépukopeane Jesus. ⁹Yoko tukú koêti neko ókoku ôra, avo éxinahiko isóneu neko yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyúhóti kónokea exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti. ¹⁰Yane káyuhikopovone neko pi'âti íhikau Jesus óvokuke.

Kautáta'ixopinovo Mariya Mandálena ne Jesus

Mt 28.9-10; Mk 16.9-11

¹¹Koeku pihópea neko pi'âti, óvaikone ne Mâriya ixómoyea íyo xe'ókuke ne uhôro ekóxonokoku Jesus. Koeku íyoyea koane yupúninikeovo komómoyea kúveuke. ¹²Yane tokononé koane úke ne pi'âti ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, ainóvoti hopú'iti ípovo. Vataká kóye xoko óvine muyo Jesus, poéha tutí'kuke, poéhamaka hevékuke. ¹³Ina kixohíko Mâriya:

—Senó, na koeti íyeino?

Ina yumopâ Mâriya:

—Omopókonotine mûyo ne Únaem. Akó'oti enjá iyónopokonoku —kíxoane.

¹⁴Uke'éxoane Mâriya koyúhoyea nê'e, ina na'akénexovo. Yane noíxone Jesus xe'ó koyéti itea ako éxapana. ¹⁵Ina kixôa Jesus:

—Senó, na koeti íyeino? Kuti yopósiko?

Yoko ikútixati Mâriya koyonoâti ne njârdim. Hukínóvoti kíxea:

—Unaém, itukapu íti veyopêa mûyo, yokóyuhoinonoa iméponoaku maka veyámbanane —kíxoane.

¹⁶Yane ina iháxoá Jesus:

—Mariyá —kíxoane.

Ná'akene koéne ne Mâriya, ina kíxo Jesus ya emó'uke jûdeu:

—Raboní! —kíxoane. (Yoko “ihíkaxoti” koêti ne rabóni koêti.)

¹⁷Ina kixôa Jesus:

—Hako nemu'ókoku, vo'oku ávoyea mbihápa xoko Nzá'a, itea píhe xoko ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko. Yéta'akapanahiko mbihópeanemo xoko Itukó'oviti Nzá'a yoko Yá'anoemaka, enepone Únaem yoko Yúnaemaka —kíxoane.

¹⁸Yane ponó koépone ne Mariya Mandálena xoko íhikauhiko Jesus.

—Noínjopane ne Vúnae —kíxovokoxoane.

Ina koyuhópinoahikomaka neko yuho Jesus.

Kautáta'ixopinova Jesus ne íhikauhiko

Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49

¹⁹Énomone yaneko lûmingu ya kíyo'i káxe, exexo'ikené koyépoti neko íhikauhiko Jesus yane ovokúti óvoheixoku, vo'oku píkea tutíhiko jûdeu. Yane apé koene Jesus xapákuke.

—Aúhepeponoe iséneu —kíxovokoxoane.

²⁰Yuhofkoane, ina exókoa ne vô'u koáne ne xêrere. Yupihovó koépone elókepea okóvo ne íhikauhiko noixópane ne Vúnae. ²¹Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Aúhepeponoe iséneu. Kuteâti kixónuku Nzá'a pahúkeonu yara kúveu mêm, énomonemaka ngixópineye —kíxovokoxoane.

²²Uke'éhoane koyúhoyea nê'e, ina api'ókexoahiko koane kíxovokoxoepamaka:

—Nemúkanoe ra Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. ²³Enepone xâne yéxokoake ítúyopea pahúnevo koeku kutípeonu, koati ituyôpotinemo pahúnevo. Kene ne xâne yéxokoake ákoyea ítúyapa pahúnevo vo'oku ákoyea akútíponu, koati ákotimo veyapápu pahúnevo nê'e —kíxovokoxoane.

Jesus yoko Túme

²⁴Yoko póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone Túme íhauti Hapáparu, áko'o yaneko apé koepóne Jesus xapákukehiko. ²⁵Ina kíxo Túme ne po'ínuhiko íhikau Jesus:

—Noíxopane íti ne Vúnae!

Yane hara koe Túme:

—Enepomo hákoti noinjêa ne ike perêku vo'ókuke, koane hákotimo mbirukôa, koane hákotimakamo imbiho vò'um xêrerekuke, ákomo kalíhuina ngutípea —koéne.

²⁶Poéhapoane lûmingu ikénepoke, ho'uxoké koyépotihikomaka ne íhikau Jesus, koánemaka ne Túme xapákuke, exexo'ikené koyêtihiho. Yane apé koéponemaka Jesus xapákuke.

—Aúhepeponoe iséneu —kíxovokoxoane.

²⁷Yane tumuné koéne kixo Túme:

—Píríka ra vò'um maka neíxane koêku, koane ípiheamaka ra veô'u nêjêreke. Hácone itikovo xâne ákoti akútípo, itea ítíkapu kutípoti —kíxoane.

²⁸Ina kixôa Túme:

—Iti Únaem, íti ne koati kaná'uti Itukó'oviti —kíxoane.

²⁹Ina kixopâmaka Jesus:

—Koati kitipónuti vo'oku neíxinu, itea enepone xâne kutipónuti ákoti naixánu, koati únatimo koêku nê'e —kíxoane.

Yutóxinovoke ra koyuhópeti

³⁰Koati kaná'uti enó'iyea po'ínuhiko iyupánevoti ítuke Jesus, noíxone íhikauhiko ákoti yutaxápu yara koyuhópetike. ³¹Itea kutí'inoke yutoxóvoti râ'a, koati kaha'aínopiti kitípinoe Jesus ítúkeovaxo ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti. Epó'oxo vo'oku kitípi, ike'íparaxokonotimo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

Kautáta'ixopinova Jesus ne seti koeti íhikau

21 ¹Ikénepoke neko koekúti, kautáta'ixopinovamaka Jesus neko íhikauhiko xe'ókuke ne mar, enepone koéhati Tibêriyade. Hara kôe kixoku koêku.

²Kaha'iné kixoixokoko ne Simaum Pêтуру; Túme, enepone íhauti Hapáparu; Natanâe ukeâti Kána, pitivóko ya Ngalíleya; koánemaka neko xe'ahiko Nzebêdeu; yoko po'í pi'âti íhikau Jesus. ³Ina kixo ha'ínehiko ne Simaum Pêтуру:

—Numínguxotiko.

Ina kixohíko Simaum Pêтуру ne ha'ínehiko:

—Pihotímaka úti ikínike —koénehiko.

Úkeane pihohíko. Ivu'í kixone kali hána'iti vatékena numíkuxoponoti, itea ako ápahuina êho yaneko yóti. ⁴Yuponíne, ápene Jesus xe'ókuke neko úne, itea ako éxapana íhikauhiko. ⁵Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Ápenoe yêho?

—Áko'o —koénehiko.

⁶Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Kiríka éxopeke vetékena ne nímikuxope. Apêtimo yehóya —kíxovokoxoane.

Yane itúkeanehiko ne yuhó'inoa. Yane ákone íta mikúkopea ne nímikuxope vo'oku yupíheovo êno hoéya. ⁷Ina kixo Simaum Pêтуру ne po'ínu íhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus:

—Vúnae nê'e! —kíxoane.

Kamoáne Simaum Pêтуру itúkeovo Vúnae, itúkopone ípovo. Koáhati veyoâti koeku nímikuxea, yane kurino'é koene úne araúkotine. ⁸Itea ivu'í kixopo vatékena ne po'ínuhiko íhikau koáne mikúkopea ne nímikuxope puhí koeti hôe, koáhati ákoti ahikâ ne poké'e xe'ókuke neko úne, kuteâtímea póhuti séndu méturu kíxoaku. ⁹Evesékopeanehiko vatékena xe'ókuke neko úne, noíxonehiko uhahá'ixoti xorómonikeya koane hôe oúkeke. Yoko ápemaka pâum. ¹⁰Ina kôe ne Jesus:

—Yamínanane kalihú koêti ne hôe némoenoemeku —koéne.

¹¹Yane úrukopova Simaum Pêтуру ne vatéke ina mikukópa movó'ítike ne nímikuxope puhí-puhí koati hána'ítinoe hôe. Ápe póhuti séndu sinkoentai terei koeti hôe ovâti ne nímikuxope, itea kóyeane ákoyea ekétakexa upánini ákoyea yumáxapu. ¹²Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Yókone, níké'evonoe —kíxovokoxoane.

Yoko ako ápahuina xapákuke neko íhikauhiko mapikóvati épemo'ikea itukóvotiye, vo'oku éxeanehiko itúkeovo Vúnae. ¹³Yane veyóponoa Jesus ne pâum ina porekéoahiko. Kúteanemaka kíxoaku ne hôe.

¹⁴Yoko mopó'apene kaútata'ixopinova Jesus ne íhikauhiko ike exépukopine ukópea xapa ivokóvoti.

Jesus yoko Pêтуру

¹⁵Uke'éxonehiko níkea, ina kixôa Jesus ne Simaum Pêтуру:

—Simaúm, xe'a Xuâum, itíne yupihóvo ákoyea omótoyonu okóvo yara po'ínuhiko?

Ina yumopâ Pêтуру:

—Êm Unaém, yéxxoa ákoyea omótovopi ongóvo.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepone kutí ngíxone inámatiko su'ûso konókoti katarákoati —kíxoane.

¹⁶Yane káyukoa Jesus yuhó'inoa, yoko pí'apene. Hara kíxoa:

—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo?

Ina yumopâ Pêтуру:

—Êm Unaém, yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo —kíxoane.

—Kétarakaikopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti, enepone kutí ngíxone su'ûso konókoti inuxínoati —kíxoane Jesus.

¹⁷Ina kixopâ'ikomaka Jesus:

—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo? —kixópanemaka, yoko mopó'apene épemo'ikoa.

Yane isone'ekovó koéne ne Pêтуру vo'oku mopó'ayeane épemo'ikoa Jesus ákoyea omótova okóvo. Ina yumopâ Pêтуру:

—Unaém, yéxoa uhá koeti koekúti. Yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti. ¹⁸Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Itikóvoiko homoêhou, itíne exópo koêku.

Keunákovo nóvo, itífkone heð'e, yane pihetíne ya koêkuti yâha yéni.

Itea yikatíxane, yeherúkotimo veð'u, itea po'imo xâne itukínopi ikéno'e iyonópiti xokóyoke ne ákoti yakahá'a —kíxoane.

¹⁹Yoko kó'inokeneye yúho ne Jesus, exókoti Pêтуру kixókumo ivókeovo, kutí'inokemo kahaná'ikokonoti Itukó'oviti. Ikénepoke neko yúho, “Hekánu” kixóponemaka Pêтуру ne Jesus.

²⁰Ina na'akénexovo ne Pêтуру, yane noíxone po'i íhikau Jesus hokoâti, ákoti omótova okóvo Jesus. Ênomonemaka neko isú'okovoti xa'a Jesus nikohíko, yaneko epemó'ikoamaka itukóvotiye neko itúkoheovoti, enepone kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puvâti. ²¹Noixoâne Pêтуру nekóyo, hara kixo Jesus:

—Kene rá'a, namo kó'eye?

²²Ina yumopâ Jesus:

—Enepo angahá'a ákoyeamo ivákapu rá'a tukú koeti ngáyukopovope, undíne exôa koêku. Kene îti, hara yíxapu hékinu —kíxoane.

²³Hukínovoti itáhineheyeane neko yuhôti xapákuke neko kutípotihiko Jesus ákoyeamo ivákapu neko íhikau. Itea ako okóyuhua Jesus ákoyeamo ivákapu. Pohu “Angahá'a ákoyeamo ivákapu rá'a tukú koeti ngáyukopovope, undíne exôa koêku” pohu koêti.

²⁴Yoko koati undíne ra íhikau Jesus noixoâti, koyuhoâti, koane yutoxoâti uhá koêti ra koekútihiko. Epó'oxo véxoa itúkeovo kaná'uti emo'úti rá'a.

²⁵Enó'iko po'ínuhiko koekúti ítuke Jesus. Eneponi uha-uhá akôe yutóxeovo pohú pohu koêti, kutí'inonu ákoni omótova êno koyuhópeti ya uhá koêti ra kúveu mêum.

Hunókokune.